

4. møde

Fredag den 9. oktober 1981 kl. 9.00

Dagsorden:

Første behandling af:

Forslag til finanslov for finansåret 1982.
(Lovforslag nr. L 1).

Meddelelser fra formanden:

Første næstformand (Enggaard):

Medlem af folketinget *Erhard Jakobsen* har meddelt mig, at han som følge af deltagelse i møder i Europa-Parlamentet ikke vil kunne give møde i tinget i mindst 7 dage, hvorfor han anmoder om orlov, jfr. folketingets forretningsorden § 42, stk. 3, litra c, fra og med den 13. oktober samt om, at stedfortræderen må blive indkaldt.

Den eneste sag på dagsordenen var:

Første behandling af:

Forslag til finanslov for finansåret 1982.
(Lovforslag nr. L 1. Fremsat 6/10 81).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Bertel Haarder (V):

Indtil vi for 3 år siden flyttede finansårets begyndelse fra 1. april til 1. januar, havde folketinget altid en selvstændig og omfattende førstebehandling af finanslovsforslaget. Den faldt væk, da vi i oktober 1979 foretog den rationalisering, at vi slog åbningsdebatten og finanslovdebatten sammen. Samtidig har vi jo tradition for, at vi ikke tager ordet under andenbehandlingen, fordi ændringsforslagene venter til tredjebehandlingen. Der-

ved er vi kommet i en situation, hvor finanslovsforslaget overhovedet ikke behandles her i tinget før til allersidst, umiddelbart før afstemningerne lige før jul.

Sådan mener vi ikke vi kan behandle årets vigtigste lov. Det er trods alt den lov, der omfatter og sammenknytter alle de andre love, og som øver helt afgørende indflydelse på de åndelige og materielle vilkår for os og efterhånden i skæbnesvanger stil også vore efterkommere.

Venstre vil gerne overveje sammen med finansudvalget, og venstre vil gerne bede præsidiet overveje, om en egentlig førstebehandling af finanslovsforslaget bedst kunne ligge på ugedagen efter åbningsdebatten. Vi bestrider ikke, at dagen i dag måske ikke er den ideelle, men så kunne det blive en skik, at det f. eks. var tirsdag eller torsdag efter åbningsdebatten.

At en debat er nødvendig, kan man i hvert fald se af finanslovsforslagets slutresultat, dvs. underskuddet på 41,4 mia kr., som er den foreløbige klimaks på en sørgelig udvikling, som jeg her kort vil beskrive.

I 1980 skulle underskuddet have været 11 mia kr. – det blev 18 mia kr. I 1981 skulle det have været 16 mia kr. – det blev 33 mia kr. Hvis udskrivningen fortsætter i samme takt som hidtil, bliver det mindst 35 mia kr. i år. Ifølge finanslovsforslaget skulle underskuddet næste år blive 39,9 mia kr., men nu får vi at vide, at det bliver 41,4 mia kr. Det stiger altså med 1 mia kr. om måneden lige for tiden, og ingen ved, hvor vi er henne. Det kan være, at det ender på 60 mia kr. i 1983 og 80 mia kr. i 1984, sådan som Steffen Møller, Metals cheføkonom, jo har forudsagt i sin bebudelse af en statsbankerot.

Hele vejen igennem er der tale om ny gæld, som skal lægges oven i den gamle, og den gamle skal samtidig fornys, forrentes og afdrages ligesom den nye. Jeg skal ikke minde om bruttokasseunderskuddet, for så får vi milliardi-syge, så begynder tallene at flimre for øjnene, men bruttokasseunderskuddet er altså betydelig større, som alle ved, og siger også noget om ophobningen af gammel gæld.

Howdan er det gået sådan? Jo, lad os se på, hvordan de virkelige udgifter har udviklet sig i sammenligning med de prognoser og de budgetter, man havde lagt.

[Bertel Haarder]

I 1980 skulle den samlede reale offentlige vækst have været 1,1 pct. ifølge budgetterne, men den blev 3,1 pct. I 1981 skulle den samlede reale vækst have været 0,8 pct., men den blev 2,8 pct., og det endelige tal bliver måske 4 pct., det ved vi endnu ikke. Det kan man alt sammen læse i budgetredegørelserne for 1979 og 1980.

For 1982, det år, finansloven gælder, har man oprindeligt skønnet en meget lav vækst på ligeledes omkring 1 pct., men nu fortæller finansministeren i finansredegørelsen, at de kommunale udgifter, eksklusive pensioner og børnetilskud, ventes at stige med 3,8 pct. i faste priser og lønninger, og at de statslige udgifter er budgetteret med en realvækst på 2,6 pct., eksklusive arbejdsløshedsdagpengedgifterne. Jeg siger med vilje, at disse 2,6 pct. realstigning er noget, man har budgetteret, for sidste år blev realvæksten 2,4 procentpoints højere end budgetteret. Hvis det sker igen, bliver realvæksten altså i år 5 pct.

Hvad det end bliver, er det helt uantageligt i betragtning af, at den økonomiske vækst er negativ og det private forbrug er faldende. Målt i procent falder bruttonationalproduktet med 1 pct. i år og privatforbruget med 1½ pct., og der er ingen som helst garanti for, at det bliver bedre næste år, hvilket statsministeren og forligspartierne da også beskedent erkender. Altså kort sagt eksplosivt stigende offentlige udgifter, selv om man ser bort fra arbejdsløshedsdagpengene og samtidig faldende privatforbrug, stadig vanskeligere vilkår for det erhvervsliv, som har nøgen til at få os ud af krisen.

Selvfølgelig kommer en del af denne be- drøvelighed udefra. Problemet er bare, at vi gør ikke, hvad vi kan. Regeringen gør ikke, hvad den kan. Den kunne f. eks. tage den lange række af venstreforslag, som ikke betyder personalenedskæringer på kort sigt. Den kunne bruge disse besparelser til erhvervsskattelettelser og dermed give en stimulans til øget privat omsætning, hvorved man på én gang ville øge beskæftigelsen, øge indtægterne af indkomstskat, moms og afgifter og reducere udgifterne til dagpenge. Det er nemlig ikke bare udgifterne, der svulmer, det er også indtægterne, der svigter. Besparelserne, vi har foreslået, skal til for at finansiere den indsprøjtning i erhvervslivet, som skal sætte indtægterne til statskassen op igen.

Enhver kan se, at vi er inde i en ond cirkel, hvor det store underskud begrænser vores muligheder for at få flere penge i statskassen. Lad os dog bryde denne onde cirkel og gøre, hvad vi kan med den finanslov, vi har at flytte rundt på, og det er jo en meget stor del af samfundet, vi disponerer over. Hvorfor gør regeringen ikke, hvad den kan på dette felt? Det er ubegribeligt.

Bemærk, at regeringens egne økonomer overhovedet ikke bestrider effekten af en sådan politik, som venstre og også de konservative har lagt frem. Bemærk, at finansministeren selv gentager og gentager i alle de rapporter, hans administration skriver for ham, og som han sætter sit navn under, at erhvervsinvesteringer er vejen frem. Bemærk, at de økonomiske vismænd i den sidste rapport klart har dokumenteret, at afskrivningsreglerne fra Viggo Kampmanns tid er blevet udhulet, samt – det står på side 89 – at det ville være stort set selvfinansierende at forbedre dem. Hvorfor gør regeringen det så ikke? Hvorfor gør den ikke, hvad den kan på disse felter?

Venstres forslag til udgifts- og skattereformer er lagt frem talrige gange. De lå der i sidste folketingssamling, de lå der i forrige folketingssamling og bliver nu lagt frem igen. Men statsministeren gider ikke læse dem, det fik hele folket dokumenteret i går aftes. Jeg håber, at finansministeren gider læse dem, ellers må han sætte en embedsmand til at læse dem og fortælle ham, om der dog ikke var et eller andet, der kunne bruges, og hvis ikke han vil, så må forligspartierne bede ham læse disse forslag.

Vi forstår ikke, at finansministeren tør lade være med at gøre noget. Vi forstår ikke, at han over for et underskud på 45 mia kr. tør nøjes med at sætte et lille aktuelt sparemål ind i finanslovsforslaget på 0,2 mia kr., som tilmed opvejes to gange af en anden post, vi med overraskelse har fundet på finansministeriets budget, nemlig jobskabelse til over 300 mill. kr., som forligspartierne åbenbart er gået med på.

Regeringen søger at sprede en følelse af tryghed hos borgerne. Der er jo kommunalvalg, måske folketingsvalg, og så vil man sprede tryghed. Man siger, at regeringen er garanten for, at der ikke sker folk noget, men det er falsk, for hvad sker der, hvis man ikke gør noget? Hvad sker der, hvis vi bare

[Bertel Haarder]

sejler videre med dette underskud? Vil det ikke ryste reallønnen senere hen? Vil det ikke ryste velfærdsstaten i dens grundvold? Jo det vil, og derfor er tryghed ikke statsministerens og finansministerens politik. Tryghed er at tage et nap nu, at gøre det, man kan, nu, men regeringen gør ikke, hvad den kan.

Vi kunne let finde besparelser på 15 mia kr. og derved skabe mulighed for 100.000 flere private job i løbet af en kortere årrække. Vi kunne skaffe 40.000 ekstra uddannelsespladser til de unge, hvis bare regeringen ville opgive at bekæmpe mesterlæren med alle midler til fordel for EFG. Jeg gør opmærksom på, at det ville være en fremgangsmåde, som ville være fuldstændig selvfinansierende, for der er næsten ikke nogen billige beskæftigelsesmulighed end en lærlingeuddannelse for de unge. De står i kø, men regeringen gør alt, hvad den kan, for at lukke lærepladserne, den gør intet for at åbne dem, og derfor må de unge opbevares på anden vis til langt dyrere pris i beskæftigelsesforanstaltninger og andet, som ikke fører til en holdbar uddannelse.

Jeg gentager, at det er Danmarks tragedie, at vi har en regering, der ikke gør, hvad den kan, en statsminister, som spilder tiden med at sprede falske påstande om oppositionen med at påstå, at vi ikke har lagt forslag frem, skønt vi har stukket dem i næsen på ham gang på gang, en statsminister, der luller sig ind i falske betragtninger, hvor han påstår her i går, at Danmark i virkeligheden slet ikke har så stor en offentlig sektor, for de lande, vi sammenligner os med, tæller jo ikke de arbejdsgiverfinansierede bidrag med. Jo de gør. Det er forkert, hvad statsministeren siger. Økonomer er jo ikke idioter. Når de opstiller sammenligninger mellem industrilandene, tager de da de arbejdsgiverfinansierede udgifter med. Hvorfor står statsministeren og siger sådan noget?

Hans sammenligninger må føre til den konklusion, at han ikke ved, hvordan situationen er i Danmark sammenlignet med de andre lande. Jeg kan oplyse, at hvis vi skal sammenligne os med noget land, når det gælder en uholdbar situation og udskridning, så er det Tyrkiet.

Palle Simonsen (KF):

Jeg ved ikke, om det er for optimistisk at starte med at udtrykke håb om, at nogle af de spørgsmål, vi stillede i går, skulle kunne blive besvaret i dag. I går var det jo meget pauvert med hensyn til at få svar på de alvorlige spørgsmål om den økonomiske situation.

Når vi nu har en særskilt debat om selve finanslovsforslaget, så er det klart, at der er ét punkt, som især er afgørende, og det er spørgsmålet om det underskud, som vokser faktisk fra måned til måned. Vi har allerede set i den seneste finansredegørelse, at tallet for 1982 nu er vokset fra 39,9 til 41,5 mia kr. Det kan man sige ikke er særlig meget, men det er stadig væk udtryk for den samme tendens, som vi ser for 1981. Det, vi kan sætte som overskrift for 1981, er, at resultatet formentlig bliver mere end det dobbelte af, hvad man forventede, da man fremsatte finanslovsforslaget i august måned 1980. Skulle den samme udvikling blive resultatet i 1982, ja, så er det langt over 41,5 mia kr., så er det et beløb, som måske kan blive både 50, 60 eller 70 mia kr. i underskud på statens finanser.

Alene det underskud, der for øjeblikket budgetteres med på omkring 40 mia kr., giver jo finansministeren et behov for at gå ud og sælge statsobligationer til et beløb af firindstyve milliarder. Det, som finansministeren skal ud og sælge i 1982 af statsobligationer, bliver måske et tal, som ligger et betydeligt stykke over 100 mia kr. Det er vel det, der i virkeligheden er det alvorligste, og det, vi for alvor skal prøve at analysere nærmere i forbindelse med behandlingen af finanslovsforslaget.

Så kan man spørge: hvilke muligheder har finansministeren, hvilke muligheder har folkettingen? Ja, der er to helt centrale punkter. Det ene er at få en større indtjening i samfundet, så der kan blive større indtægter også for statskassen. Det andet er, at vi reducerer det offentliges udgifter. Det må naturligvis være en kombination af de to elementer. Det vil ikke være realistisk at forestille sig, at det kolossale problem, finansministeren står med i dette øjeblik, kan klares alene gennem besparelser, det lader sig ikke gøre. Det er en kombination af besparelser og en erhvervs politik, som virkelig giver baggrund for en større produktion i den private sektor og der-

[Palle Simonsen]

med en større indtjening. Det er de to ting, finansministeren må betjene sig af.

Ser vi nu på rapporten, som vi forleden dag fik fra det økonomiske sekretariat, så kan vi dér se, at man forudsætter udbetaling af 4 dyrtidsportioner i 1982. I finanslovsforslaget opererer finansministeren med 3 dyrtidsportioner. Jeg går ud fra, at finansministeren er enig i de vurderinger, det økonomiske sekretariat kommer med. Det må så også medføre, at finansministeren nu skal til at forøge pris- og lønreserven med denne ekstra dyrtidsportion. Det er endnu en grund til, at underskuddet vokser ud over det beløb, som vi kender på nuværende tidspunkt.

Jeg forstår godt, at regeringen føler, at der er store problemer med renten, og at man foretager sig mange krumspring i forbindelse med pensionskasserne. Det, der for os er afgørende, er, at der ikke kommer til at ske nogen indgreb specielt på dette område. Det er det af mange grunde, som vi var inde på i går, og som jeg ikke skal gentage i dag. Men der er én væsentlig grund ud over de tidligere nævnte, og det er den, at der jo er mange andre områder i samfundet, offentlige institutioner, ATP, den sociale pensionsfond osv., som investerer.

Hvordan vil finansministeren overhovedet kunne styre disse ting? Jeg forstår godt finansministerens bekymringer og baggrunden for, at man prøver at foretage disse krumspring, men det er umuligt for finansministeren at redde tingene på denne måde. Hvordan vil finansministeren kunne klare situationen med hensyn til renten som helhed, når han skal ud og sælge et beløb i statsobligationer, som måske passerer de 100 mia kr.? Hvordan vil finansministeren overhovedet kunne klare disse ting? Jeg synes, det var rart at få en vurdering af det fra finansministerens side.

Det, finansministeren er på vej til i denne situation – og jeg mener egentlig, at finansministeren er meget tæt på det – er at lide rentedøden, og det synes jeg egentlig lige så godt finansministeren kunne erkende. De mange pæne ord tæller ikke længere i denne situation.

Hvis en privat virksomhed var i den situation, som finansministeren i dette øjeblik er i, hvad måtte denne private virksomhed så gøre? Ja, der var kun én eneste metode, og det var at standse betalingerne og starte på

en frisk. Det synes jeg faktisk finansministeren skulle prøve at koncentrere sig om at komme uden om.

Jeg ved godt, at når der bliver talt om statsbankerot og alle disse ting, så vil finansministeren og regeringen sige: ja, det er overdramatisering, det er ikke noget, som det er realistisk at gå nærmere ind på. Men de tal, som ligger foran os i dette øjeblik omkring finanslovsforslaget, er for os at se ikke bare en advarsel, de er baggrund for at konstatere, at hvis der ikke sker nogle stærke indgreb fra regeringens side, så kommer finansministeren uvilkårligt ud i den situation, hvor der oven i købet kan blive tale om at standse betalingerne eller ikke at kunne indfri de mange statsobligationer, som finansministeren skal ud at sælge. Det synes jeg nok er det, som bør stå som overskrift over den debat, vi har om finanslovsforslaget i dag, som jo ikke ser ud til at blive et publikumsstykke – det er nok, fordi vi har brugt mange kræfter i går – men det ændrer ikke på alvoren bag de problemer, vi står med her.

Jeg mener, at der stadig væk er en chance, hvis regeringen vil det, for at finansudvalget nu virkelig kan gå i gang med at se nærmere på finanslovsforslaget. I den tid, jeg har været finanslovsordfører, har der ikke været en debat, uden at der er blevet opfordret til, at finansudvalget gik i gang med at se nærmere på tingene, men det er ikke lykkedes endnu. Det skyldes én eneste ting, nemlig regeringens manglende vilje. Det skyldes ikke formanden for udvalget, det vil jeg gerne sige, for jeg har egentlig indtrykket af, at formanden har mange gode intentioner i så henseende. Men regeringen har til dette øjeblik ikke haft nogen vilje til at gå ind i en nærmere diskussion. Vi har tidligere lagt forslag frem vedrørende dette, og det gør vi igen i år, og derfor er der ikke nogen mangel på ideer til at tage fat.

Der er for det første spørgsmålet om en bedre styring af de offentlige udgifter. Jeg vil om dette tema kun sige: hvordan kan finansministeren blive ved med stiltiende at se på, at der ansættes 25.000–30.000 personer flere i den offentlige sektor pr. år? Hvordan kan vi blive ved med at lade den udvikling fortsætte? Det er klart, at der er ingen, der er indstillet på, såfremt det overhovedet kan undgås, at gå ud og begynde at tale om afskedigelser af allerede ansatte. Men vi har nu

[Palle Simonsen]

gennem en række år – og udviklingen fortsætter tilsyneladende – ansat 25.000–30.000 nye pr. år. Det drejer sig i første omgang om at få denne vækst standset.

Dernæst er det et spørgsmål om at få set på indkomstoverførslerne som en af de meget store klumper. Det er klart, at det er et område, som er ubehageligt for socialdemokratiet, det ved vi godt. Men da vi går ud fra, at det, der er afgørende, er at få mulighed for tryghed også på længere sigt, så bliver regeringen nødsaget til at bide i det sure æble og tage fat også på det område. Er der én ting, dette samfund har brug for, så er det, at de mennesker, som er parat til at tage et arbejde og præstere noget, får mere ud af det end dem, som modtager sociale ydelser. Det er ikke ensbetydende med, at man gør det svært for de vanskeligt stillede, tværtimod, men det er et spørgsmål om at skabe en afstand mellem dem, der er parat til at gøre en indsats, og dem, som alene modtager.

Det er også et spørgsmål om at se på gratisprincippet. Der er for mig ingen tvivl om, at en af årsagerne til, at de offentlige udgifter ekspanderer, som de gør, er, at man bare kan tage for sig af retterne. Vi er tilhængere af en god offentlig service, det vil jeg godt understrege for 117. gang, men vi er ikke tilhængere af, at man skal misbruge de muligheder, der er til rådighed, for det er jo ting, som vi selv finansierer gennem de skatter, vi betaler. Derfor må der være en ansvarsbevidsthed i forhold til de servicemuligheder, det offentlige tilbyder.

Hvis jeg skal konkludere, er der altså tre hovedområder, man kan tage fat på, når man skal se på beskæringen af de offentlige udgifter. Det er spørgsmålet om en bedre styring, det er spørgsmålet om indkomstoverførslerne, og det er spørgsmålet om et brud med gratisprincippet. Der er altså muligheder nok at tage fat på, men det er også i ellefte time, at vi kommer til at tage fat på dem.

Jeg skal kun sige til finansministeren, at jeg håber, at finansministeren vil forsøge at give en besvarelse, sin vurdering af den situation, vi befinder os i i dette øjeblik. For os er der ingen tvivl om, at situationen er mere alvorlig, endda betydelig mere alvorlig, end regeringen er parat til at fortælle. Det kunne være rart at få lidt at vide om, hvorvidt regeringen inderst inde også føler, at alvoren er

større, end de almindelige festtaler giver udtryk for.

Vi er parat til at tage fat på dette arbejde i finansudvalget. Vi har stadig væk tid tilbage til at få gennemført de ændringer, som vil bidrage til at ændre på den dybt alvorlige situation, regeringen befinder sig i.

Glensgård (FP):

Professor Labri var den rene amatør. Professor Labri stillede sig op og forklarede, at han havde en tom kasse, som alle kunne se. Men han var ikke genial nok, for han havde en dobbeltbundet kasse, så på et tidspunkt var der alligevel et indhold tilbage i kassen. Det var rent amatørarbejde, Labri præstere-de.

Denne gamle markedsgøgler bliver langt, langt overgået af vore dages markedsgøglere, som virkelig møder op og viser den tomme kasse, uden at den er dobbeltbundet. Det er således, at de moderne markedsgøglere i dag møder op med et finanslovsforslag, som i den grad er afslørende for dem selv. Det kunne Labri dog aldrig nogen sinde finde på.

Men det er ikke det værste ved situationen. Det værste er, at disse moderne markedsgøglere har dygtige hjælpere. Labri måtte jo ene stå uden for teltet og få kunderne jaget ind. Finansministeren behøver ikke stå uden for teltet og jage kunderne ind, dertil har han dygtige hjælpere. Finansministeren har nemlig fuld opbakning fra stort set hele folketinget.

I det daglige arbejde i finansudvalget er det således, at regeringen har en oversocialdemokrat siddende, hr. Flygaard. Denne oversocialdemokrat forsøger ligefrem at presse regeringen til at bruge flere penge, end regeringen egentlig ønsker.

Første næstformand (Enggaard):

Jeg er i tvivl om, hvorvidt udtrykket skal påtales. Det afhænger af, hvordan det er ment.

Glensgård (FP):

Det kan jeg jo selvfølgelig ikke tage stilling til, men jeg kender problemet fra det daglige arbejde. Det er således, at regeringen egentlig ikke ønsker at bruge disse penge.

Men nu er det jo sådan, at hr. Flygaard ikke er alene i denne sag. Også venstre og

[Glensgård]

konservative støtter regeringen i det daglige forbrug. Det er daglig narkotika for regeringen, hvor man konstant ønsker at straffe de danske skatteydere, og den bliver med fuld opbakning støttet af venstre og det konservative folkeparti. Derfor ville det egentlig være en fornøjelse i dag at være i den situation at skulle forsvare regeringen efter at have hørt hr. Bertel Haarder, efter at have hørt hr. Palle Simonsen.

Hr. Palle Simonsen sagde: ja men det er jo ganske forfærdeligt, for det kæmpeunderskud, finanslovsforslaget bygger på, skal finansieres af statsobligationer. Jeg vil godt spørge finansministeren: er det ikke sådan, at salget af samtlige obligationer er sket med opbakning fra venstre og konservative? Er det ikke sådan, at den politik, der er lagt op til, med større og større forbrug er sket i fuld overensstemmelse med det konservative folkeparti, er sket i fuld overensstemmelse med venstre? Hvis det er tilfældet, er det så ikke rigtigt, at regeringen har fuld opbakning til den økonomiske politik, den har lagt op til?

Skulle vi tage venstres og konservatives udspil for pålydende, så må vi sige, at det konservative folkeparti vel overhale venstre med et par milliarder, og det er dog trods alt et skridt i den rigtige retning. Når nu underskuddet på finansloven for 1982 bliver på 90 mia kr., og det gør det jo, og vi tager udgangspunkt i VK-planen, så skal de 90 mia kr. nedsættes med 15 mia kr., så er vi nede på 75 mia kr., og så skal man efter VK-planen bruge en 5-10 mia kr., således at underskuddet efter VK-planen på finansloven for 1982 bliver et sted mellem 80 og 85 mia kr. Jeg vil gerne spørge hr. Palle Simonsen, hvor han vil skaffe de penge fra. Jeg vil spørge mere direkte: hvor mange statsobligationer skal der sælges, hvis VK-planen gennemføres totalt? Vil det ikke være i samme niveau som det, socialdemokraterne skal sælge?

Jeg spurgte sidste år det konservative folkeparti, om de ville forklare os, hvor mange obligationer, der skulle sælges, men det ville de ikke dengang. Nu har de haft et år til at tænke det igennem, og nu er der en chance for, at de kan forklare, hvor mange obligationer de vil sælge. Eller er det således, at det konservative folkeparti i stedet for at sælge obligationer bare vil sætte trykkemaskinen i gang og trykke nogle flere pengesedler? Det må dog trods alt være et krav fra os andre at

få at vide, hvordan VK-planen skal finansieres.

Som sagt er det da en fordel, at venstre og det konservative folkeparti nu er nået så vidt, at de er klar over, at der skal spares. Problemet er bare, at fra sidste år og til i år er spareplanen kun steget med omkring 5 mia kr. Det står jo slet ikke mål med den underskudsstigning, der har været.

Men hvis vi altså tager VK-planen for pålydende og vi får det underskud i størrelsesordenen 80 mia kr., så må vi se i øjnene, at VK-planen medfører, at den danske rente stiger med omkring 1 procentpoint. Er det det, man skal gavne dansk erhvervsliv med? Efter fremskridtspartiets mening skal der helt, helt andre boller på suppen.

Vi vil nemlig advare de danske investorer imod at købe statsobligationer, i hvert tilfælde advare dem imod at købe statsobligationer, der løber længere end til udgangen af 1982, måske begyndelsen af 1983. For lige så snart vi når hen i midten af 1980'erne, er det givet, at regeringen må gå til investorerne og sige: vi må lave en moratorieordning med jer. Det er muligt, at den moratorieordning medfører, at folk får pengene om 10 eller 15 eller 20 år, og at de så ikke får dem forrentet. Det er da også muligt, at moratorieordningen betyder, at man siger til folk: I kan godt få jeres penge, hvis I nedskriver dem med 70 pct. Det skal være i den størrelsesorden. Derfor må det være rigtigt at sige, at det er vanvittigt at investere i statsobligationer – i hvert tilfælde hvis man skal gøre det med sine egne penge. Det er da muligt, at Kirsten Stallknecht er ligeglad med at investere i statsobligationer og så tage tabet. Men stod jeg i den situation, at jeg havde nogle penge stående i en pensionskasse, så ville det blive imod min vilje, at pensionskassen investerede i lange statsobligationer.

I 1982 må vi se i øjnene, at vi får et afdrag på den indenlandske statsgæld på et par og tyve milliarder kroner. Vi får en renteudgift i størrelsesordenen 16-18 mia kr., det vil sige, at vi er oppe på en rente- og afdragsbyrde af den indenlandske statsgæld i størrelsesordenen 40 mia kr., en rente- og afdragsbyrde, som vi har pådraget os på grund af et overforbrug gennem de sidste 5-6 år. En rente- og afdragsbyrde på 38-40 mia kr. svarer jo stort set til, hvad momsens giver, eller det sva-

[Glensgård]

rer stort set til, hvad statsindkomstskatten giver.

Det vil sige, at den moms, som vi plager borgerne med, den statsindkomstsskat, vi plager borgerne med, svarer hver for sig til rente- og afdragsbyrden på de sidste 5-6 års overforbrug.

Vender vi os så et øjeblik til problemerne over for udlandet, må vi se i øjnene, at vi ved udgangen af dette år ligger på en udlandsgæld i størrelsesordenen 130-135 mia kr., altså noget, der ligner omkring 26.000-27.000 kr. pr. indbygger. Vi skal ud at producere varer for at kunne betale denne udlandsgæld tilbage. Det værste ved den udlandsgæld er, at den også skal forrentes. Derfor må vi se i øjnene, at skal vi komme ud af den ulykkelige cirkel, vi er kommet ind i, skal der lægges en helt, helt anden økonomisk politik frem.

I 1973 - jeg vil i øvrigt godt sige, at det var det år, hvor fremskridtspartiet kom ind i folketinget, men det har i øvrigt ikke noget med den senere udvikling at gøre - havde vi et overskud på statsfinanserne. Vi havde indtægter på 106 pct. af udgifterne, det vil sige, at vi havde et overskud på omkring et par milliarder kroner. Det var på det tidspunkt, hvor vi sagde: vi skal selv - vi, der nu er i arbejde - spare op til vores pension. Det var på det tidspunkt, hvor man sagde: det skal ikke være vores børn, der skal betale vores pension, det skal vi selv ved hjælp af den arbejdsindsats, vi gør; derfor lægger vi nogle penge hen i en fond, som vi så senere kan trække ud til pensionsformål.

Så gik det stærkt. I 1977 fik vi et underskud på 12-13 mia kr. I 1981 lagde regeringen op til, at vi skulle have et underskud på 52 mia kr. Vi får et underskud i størrelsesordenen 64-65 mia kr. Og nu kommer så regeringen og siger, at vi i 1982 skal have et underskud omkring 78 mia kr. Man har så senere reguleret det, efter at man har fundet ud af, at det med den sociale pensionsfond skal ændres. Men vi ved jo udmærket godt, at regeringen har denne kraftige undervurderingspolitik, når det gælder underskuddet, og overvurderingspolitik, når det gælder indtægterne. Derfor må vi sige, at et underskud på statsfinanserne på omkring 90 mia kr. i 1982 vil blive det faktiske resultat.

Jeg ved udmærket godt, at finansministeren vil stille sig op og sige, at det passer jo

slet ikke, så stort bliver underskuddet ikke. Det sagde finansministeren også sidst, vi diskuterede finansloven. Det sagde han også forrige gang og forrige gang igen. Når den historiske udvikling fortæller os, at regeringen altså underbudgetterer med 10-20 pct., så er det vel ikke overdrevet at sige, at det gør regeringen også i det finanslovsforslag, vi skal debattere i dag.

Det, vi skal frem til, er altså, at vi skal have bragt balance på de offentlige udgifter. Derfor siger vi til regeringen, at med et underskud på omkring 90 mia kr. pålægger vi jo den enkelte skatteyder i Danmark i dag en reel manglende indbetaling til staten på omkring 18.000 kr. Hvis der skulle være balance i statens udgifter og det skulle ske ved, at borgerne skulle betale penge ind til staten, skulle hver enkelt dansker af med 18.000 kr. mere i skat. Normalfamilien, som er på far og mor og et par børn, vil altså skylde staten 72.000 kr. for 1982.

Nu er problemet bare det, at det er de færreste, der har 72.000 kr. stående på bankbogen og derfor kan aflevere dem af allerede beskattede penge. De fleste skal ud og tjene pengene først, og for at tjene 72.000 kr. i den sidste ende af ens indkomst, må man jo erkende, at man skal tjene et par hundrede tusinde kroner mere. Selv om regeringen nu mener, at vi bare fortsat - forstår jeg efter den seneste udvikling i den socialdemokratiske gruppe - kan suge penge ud af de offentlige kasser, så er det vel ikke regeringens mening, at hver familie kan suge 200.000 kr. ud af de offentlige kasser. Og selv om det var regeringens mening, kan jeg godt sige til regeringen, at så bliver det jo bare en endnu større ulykke, for så bliver underskuddet endnu større.

Vi må erkende, at det ikke kan lade sig gøre, at hver familie i Danmark i gennemsnit skal ud og tjene 200.000 kr. mere for at bringe balance i de offentlige udgifter. Vi må altså prøve en anden vej. Når det ikke går med at trække flere penge ud af borgerne, må vi prøve den anden vej og bringe balance i budgettet ved at skære i de offentlige udgifter.

Med det underskud, som vi får på de 90 mia kr., er det jo fuldstændig rigtigt, som hr. Palle Simonsen siger, at vi skal ud og sælge statsobligationer i størrelsesordenen 75-80 mia kr. minimum. Når man tager i betragt-

[Glensgård]

ning, at de samlede kreditinstitutioner formentlig vil sælge for omkring 40-45 mia kr., vil statens andel af det samlede udbud på obligationsmarkedet blive omkring 60-65 pct. Det giver os selvfølgelig et renteniveau, som jeg sagde indledningsvis, i størrelsesordenen et par og tyve procent. Det kan vi ikke leve med. Derfor er vi 100 pct. enige med hr. Camre i, at det, det drejer sig om, er, at vi skal have noget billig kapital til dansk erhvervsliv stillet til rådighed. Den billige kapital kan kun stilles til rådighed, hvis vi skærer kraftigt i de offentlige udgifter.

Fremskridtspartiet påregner at nå frem til samlede offentlige besparelser i størrelsesordenen 85-90 mia kr. på det finanslovsforslag, som foreligger, og som vi behandler i øjeblikket i finansudvalget.

Vi skal ud med så store nedskæringer, fordi vi skal have lavet kraftige skattelettelser. Vi skal have lavet kraftige skatteenedsættelser, fordi det, det drejer sig om, er at holde omkostningsniveauet i ro i dansk erhvervsliv. Eller rettere sagt: vi skal have omkostningsdæmpning i dansk erhvervsliv, og det sker naturligvis bedst ved, at vi holder lønningerne i ro, måske oven i købet kommer i den situation, at vi får en nedgang i bruttolønnen, men på grund af skattelettelserne en kraftig reallønsfremgang. Vi skal også med de kraftige besparelser tilsikre, at vi ikke skal ud på obligationsmarkedet med de mange statsobligationer, og dermed får vi en kraftig realrentenedsættelse.

Det er medicinen. Vi ved udmærket godt, at socialdemokraterne godt kender medicinen. Vi ved udmærket godt, at der i socialdemokratiet også er erkendelse af, at det er den rigtige medicin. Problemet er bare, hvordan man får sig selv bragt i den situation, at man siger: ja men ham Steffen Møller, han har jo ret. Hr. Camre har forsøgt det et par gange, ikke med så stort held - ja, jeg syntes, det var et stort held, det skal jeg erkende, men det var ikke med så stort held for hans egen gruppe. Men jeg vil godt sige til hr. Camre: giv ikke op, hr. Camre! Det, det drejer sig om, er at få overbevist den socialdemokratiske gruppe om, at ham Steffen Møller er ikke så gal, som man gerne vil gøre ham til. Det, det drejer sig om for øjeblikket, er at få overbevist den socialdemokratiske gruppe om, at ham Mogens Camre er ikke så gal, som man gerne vil gøre ham til.

Ingerlise Koefoed (SF):

Det er jo noget usædvanligt med sådan en førstebehandling af finanslovsforslaget, og jeg synes egentlig også, at det er lidt overflødigt, for det forslag, som vi har liggende foran os, er jo stadig væk langtfra et færdigt forslag. Meget af det, der indgår i det, er rent teknisk, rent tekniske ajourføringer, lavet rundt omkring i ministerierne på grundlag af nogle prisreguleringer og lønreguleringer, og så ligger der også i det nogle enkelte forligsposter og så nogle budgetreguleringer, som man skal se at få udfyldt efterhånden. Det vil sige, at vi først rigtigt kan se den finanslov for os, når vi har set udmøntningen af flere forlig, af budgetreguleringen osv., og når vi har set regeringens ændringsforslag - og i øvrigt også, når vi har fået svar på alle de spørgsmål, som vi allerede fra de forskellige partiers side har stillet til de forskellige ministerier.

Men når nu hr. Bertel Haarder så gerne vil have denne debat, så har vi da heller ikke noget imod at stille op og sige noget om, hvad vi mener - på det grundlag som vi i dag altså kan mene noget på.

I SF tror vi ikke rigtig på den slags tostrengede løsninger, som finansministeren lægger op til i sin fremsættelsestale. Vi tror ikke rigtig på, at man på én gang kan gavne beskæftigelsen og få betalingsbalanceunderskuddet meget ned. Vi tror ikke på, at man på én gang kan få en vækst i den private sektor og en minusvækst i den offentlige sektor. Og vi tror ikke på, at man på én gang kan lave reallønsindgreb i form af stigende afgifter og andre indgreb imod lønmodtagerne og en produktionsfremgang og en fremgang i afsætningen.

Det er helt sikkert, at man er nødt til som finansminister og som regering og som politisk parti at prioritere, hvad vil man. Hvad vil man fremme, og hvad må man vente lidt med at gøre noget ved? Det ser da også ud til efter statsministerens åbningstale og efter debatten i går, at statsministeren har valgt at prioritere beskæftigelsen højest. Det er vi, som hr. Gert Petersen også sagde i går, ikke kede af. Vi mener tværtimod, at man med den situation, som mange mennesker i dette land befinder sig i, ikke kan tillade sig andet end at prioritere beskæftigelsen meget højt. Vi kan ikke blive ved med at udsætte menne-

[Ingerlise Koefoed]

sker for den nedværdigende situation, at de er overflødige, at de nærmest er i vejen her i samfundet, og vi kan især ikke være bekendt at udsætte unge mennesker for, at der overhovedet ikke er nogen udsigter for dem til at få et arbejde, hvor de kan lide at gøre en indsats i et samfund, som de sikkert meget gerne ville gøre en indsats for, hvis det samfund ellers kunne vise, at det havde brug for dem.

Vi mener, at de løsningsforslag, som de borgerlige partier og selvfølgelig først og fremmest fremskridtspartiet kommer frem med, er ganske forkerte. De meget, meget store offentlige besparelser, som man lægger op til, og de meget, meget store generelle tilskud til erhvervslivet, som man øjensynlig mener skulle kunne klare alle underskud, både indenlandske og udenlandske, vil resultere i en politik, som vi i et demokratisk samfund ikke kan acceptere. Vi får en Margaret Thatcher-politik, vi får en arbejdsløshed, som overstiger alt, hvad man i dag kan forestille sig, og vi får nogle resultater ud af det, som i det lange løb – og måske endda i det ikke så forfærdelig lange løb – kan få meget alvorlige følger for det system, som vi stadig væk har i dag. Med alle de fejl og mangler, det har, er det et demokratisk system, hvor de enkelte borgere stadig væk kan leve og kan have en eller anden mulighed for at udtrykke sig, uden at det behøver at være på den voldelige måde, som man kan forudsæ det vil blive, hvis man fuldstændig ødelægger den offentlige service og den hjælp, som alle mennesker har krav på og brug for i et samfund.

Man taler meget i denne tid om, at man skal gøre passive penge aktive, og det er vi da enige i. Vi synes især, det er meget vigtigt, at man gør de 18 passive mia kr., der ligger til dagpenge, aktive. Vi synes, man skal investere i samfundsnyttigt arbejde, i arbejdspladser, der giver beskæftigelse. Det vil sige i byggeri, i genbrug, i alternativ energi og i f. eks. cykelstier og kollektiv trafik og alle de ting, vi – og socialdemokratiet i øvrigt også – meget ofte har talt om.

Vi har heller ikke noget imod, at man prøver på alle mulige måder at finde frem til nogle lavrentelån, men vi ønsker dem altså ikke ud på det frie marked. Vi ønsker lavrentelån i lukkede kredsløb, indeksobligationer ud i lukkede kredsløb, sådan at der er en

styring på, hvad de penge, som bliver investeret, kan blive brugt til.

Finanslovforslaget i år er som tidligere år præget af det meget, meget store overarbejde, der finder sted rundt omkring i ministerierne. Vi har protesteret imod det hvert år. Sidste år udsendte det samlede finansudvalg en protest mod det store overarbejde og en opfordring til, at man skulle se at få gjort noget ved det. Der er stadig væk ikke gjort ret meget ved det. Jeg er helt klar over, at overarbejde kan ikke undgås i ministerierne. Der vil være stressede og pressede situationer, hvor man er nødt til at lave overarbejde og merarbejde. Det vil der ikke mindst på grund af finansudvalget, fordi vi stiller et hav af spørgsmål til alle ministerierne. Vi ønsker hurtige svar, altså må der jo være nogle mennesker, der skal sidde og arbejde uden for arbejdstiden. Jeg vil da gerne her takke ministerierne for, at de vil gøre den indsats og skynde sig at svare os. Der er nogle, der er lidt længere om det, men dem kan vi skælde ud en anden gang.

Det kæmpestore overarbejde må altså væk. Der må ske en helt anden fordeling af arbejdet. Vi må, og regeringen må, se at komme igennem med det forbud imod overarbejde, som man længe har haft liggende i en skrivebordsskuffe.

Man må gøre noget mere ved barselorloven. Man må sørge for, at der bliver længere barselorlov til kvinder, og at der bliver barselorlov også til mænd. Man må sørge for mulighed for uddannelse i arbejdstiden med betalte vikarer. Man må alvorligt overveje ideerne om kortere arbejdsdag, og man må prioritere kvindearbejde og arbejde for unge meget højt. Endelig må man gøre meget, meget mere ud af uddannelsespolitikken, end man stadig væk gør.

Det er klart, at underskuddet på den indenlandske balance også bekymrer os i socialistisk folkeparti. Men vi mener på den anden side ikke, at man i en tid som den, vi lever i i dag, kan undgå at få et underskud på den indenlandske balance, hvis man overhovedet skal kunne have en rimelig offentlig service over for folk. Alternativet til dette underskud og til at optage en eller anden form for indenlandske lån vil jo være en fuldkommen uacceptabel finanspolitisk stramning, som vil ramme alle de mennesker, som vi i hvert fald ikke ønsker at ramme, og

[Ingerlise Koefoed]

som jeg tror på at socialdemokratiet og nogle andre partier her i folketinget bestemt heller ikke ønsker at ramme. Det vil betyde langt højere skatter, det vil betyde gratisprincipets afskaffelse, muligvis, det vil betyde alt det, som de borgerlige partier ønsker sig, og som vi i hvert fald absolut ikke ønsker os.

Men vi er meget interesseret i, om regeringen og finansministeren alvorligt vil overveje, om der er nogle alternativer til disse højrentede statsobligationer og statsgældsbeviser. Vi beder om, at vi kan få en seriøs diskussion af boligministerens ideer om at optage favorable lån i udlandet i stedet for at skulle dække hele underskuddet ind med indenlandske statsobligationer. Man kunne måske finde frem til en eller anden blanding. Jeg ved det ikke, jeg spørger. Jeg beder om nogle ordentlige redegørelser for de spørgsmål.

Jeg vil i øvrigt også meget gerne vide, hvad statsobligationerne helt reelt betyder for renteniveauet. Der var en kronik i Politiken for nylig, som jeg har bedt finansministeren om at kommentere i forbindelse med finanslovbehandlingen i finansudvalget, hvor man antydede, at al den snak om statsobligationernes og statsgældsbevisernes kæmpeindflydelse på renteniveauet var der ikke så forfærdelig meget om. Jeg vil sådan set godt have, at vi får en redegørelse for, hvordan det reelt ser ud.

På mange, mange måder er dette finanslovsforslag jo skræmmende. Man ved ikke rigtig, hvordan det skal gå her i samfundet. Man ved ikke rigtig, hvordan de svageste i samfundet fortsat skal kunne klare sig på et nogenlunde acceptabelt niveau. Og i helt reel forstand er det skræmmende på det område, der hedder forsvaret. Vi er meget vrede over, at forsvarsforliget er blevet en realitet, og vi venter nogle kæmpeprisstigninger på grund af kursstigninger og, tror jeg også, skjulte produktionsforbedringer, skjulte moderniseringer på alle de ting, man har købt kontraktligt, og som man er bundet til at købe, F-16 fly, og hvad alt det elskede isenkram nu hedder.

Hr. Glistrup stod heroppe i går og talte noget om, at alle, der ikke hadede deres børn eller børnebørn, måtte se at få skatterne ned på nul. Jeg tror ikke på, at der er nogen her i dette folketing, der hader deres børn og deres børnebørn – så dårligt tror jeg ikke om

nogen mennesker – men jeg vil nok sige, at hvis man holder rigtig meget af dem, og det er der også en hel del der gør, så kunne man måske godt endnu en gang overveje, om det er rigtigt at være med og være med og være med i den kaprustning, om vi ikke kaster vores børn og vores børnebørn ud i en verden, der er så dødsensfarlig, at det nu for alvor var på tide at flytte en hel masse penge fra forsvarsbudgettet over i nedrustningsinitiativer, over i u-landsbistand, over i forsøg på at komme igennem med Nord-Sydkonferencer og over i en hel masse ting, der kan gøre mennesker trygge og rolige og glade for at leve, i stedet for at de hele tiden skal gå og være bange for, at en dag er det sket, en dag er det færdigt, og så kan det være ligegyldigt med alle disse finanslovtaler.

Dermed vil jeg slutte. Jeg vil sige, at vi naturligvis som sædvanlig vil arbejde i finansudvalget med finanslovsforslaget. Vi vil love støtte til alt, der kan gøre tilværelsen tålelig og bedre for dem, som har det dårligt i dag, og vi vil komme som sædvanlig med en lang række af vores egne ændringsforslag. Vi glæder os som sædvanlig til, at disse ændringsforslag får en positiv behandling her i folketinget.

Arne Melchior (CD):

Når der nu er budt til andendagsgilde, vil CD da også meget gerne møde op, selv om vi er klar over, at traktementet vil blive lidt tyndt, men lidt har også ret, og om ikke andet kan vi måske tale sammen. Når der ikke er så mange, der interesserer sig for, hvad vi siger, kan det måske fremme samtaleklimaet, som jeg både personligt og på mit partis vegne finder ret ringe i øjeblikket.

Jeg vil, før jeg siger det, jeg ellers har på hjerte, vende mig til den konservative ordfører, hr. Palle Simonsen, med nogle bemærkninger, som jeg muligvis har gjort for fra denne talerstol; i hvert fald har jeg skrevet artikler om det og forsøgt at trænge igennem med det. Jeg vil appellere til min gode kollega fra det konservative folkeparti i anledning af, at han på ny talte om – jeg tror ikke, han sagde forretningen Danmark, men Danmark som et privat firma. Han talte også om, at hvis finansministeren var direktør eller regnskabschef i et privat foretagende, så måtte han gøre sådan og sådan. Gode kolleger til

[Arne Melchior]

hr. Palle Simonsen i det andet af alternativpartierne har givet mig medhold i, at denne form for fremstilling er ubrugelig. Jeg mener ikke, den er lidt forkert, den er totalt ubrugelig, og enhver debat imellem os om, hvordan vi skal ordne samfundets anliggender, bliver meningsløs, hvis nogle af dem, som ellers virkelig er dygtige og kan se sammenhænge, lægger til grund eller tager som udgangspunkt, at der er tale om noget, der overhovedet kan sammenlignes med en forretning. Et samfund, en nation, et land kan ikke sammenlignes med en virksomhed, hverken med en privatejet eller en offentligt ejet for den sags skyld. Det giver ingen mening. Det er da rigtigt nok, at man i en virksomhed såvel som i samfundet skal sætte næring efter tæring, og at man skal vise ansvarsbevidsthed og sparsommelighed osv., osv., men så hører alle ligheder også op. Jeg føler mig overbevist om, at denne tale gør, at man, som kollegaen hr. Ninn-Hansen har sagt det, råber til hinanden i stedet for at tale sammen.

De private virksomheder gør jo netop det, at de afskærer syge og gamle og svage og tilskadekomne og henviser dem til det offentlige – med fuld ret. Det gør til gengæld, at det offentliges opgaver og måde at fungere på og den målsætning, det offentlige skal sætte sig, er totalt anderledes end en privat virksomheds. Kan vi ikke nærme os hinanden bare så meget, at man kan opgive denne tale, så man ikke snakker sig fra hinanden? Jeg bruger selv allegorier, og det synes jeg da er mægtig godt, men brug dog så hellere billedet med en familie, hvor der også skal sættes tæring efter næring, hvor der også skal vises ansvarsbevidsthed og sparsommelighed, men hvor der også er den hensyntagen, som skal være i et samfund, som netop er særligt forpligtet over for alle dem, over for hvilke den private virksomhed frasiger sig forpligtelsen – som jeg har sagt: med god ret, for sådan skal det være. Men så skal samfundet til gengæld også være der til at tage sig af dem. Derfor: hold op med denne tale, så kan vi meget bedre tale sammen, tror jeg.

I øvrigt vil jeg om den offentlige sektor sige, at noget af det – det er ikke alt for meget – i statsministerens indlæg i går, jeg kan erklære mig enig i, og som jeg synes var meget værdifuldt og væsentligt, var hans beskrivelse af, at også andre former for sammenligninger – her drejer det sig om sammenlignin-

ger mellem danske og udenlandske forhold – er urigtige. Det var afsnittet om størrelsen af den offentlige sektor i Danmark kontra i andre lande, hvor statsministeren, synes jeg, på en meget vigtig og relevant måde redegjorde for, at man ikke kan sige, den offentlige sektor i det ene land har den procent, og at den i et andet land har en anden procent og så sige: så er det altså hos os sådan og sådan. Der er så mange ting, der går ind i, hvordan den offentlige sektor er sammensat, hvad der er overladt til det private i hvilket land og på hvilken måde, at jeg ikke mener, man kan sammenligne på den måde. Det er måske statistisk sjovt, men det siger ikke noget om den faktiske situation. Dermed har jeg ikke sagt, at den offentlige sektor i Danmark ikke trænger til at beherskes og begrænses.

Fra dette vil jeg også tillade mig en anden kommentar, selv om det er til en person og en figur uden for dette ting. Det kom jo en del frem i debatten i går, at LOs formand har været ude at sige ting og sager, som det er hans gode ret at gøre. Men der er nogle aviser, der har fremstillet hans udtalelser forkert, idet man har refereret ham for at skulle have sagt, at de små partier, de tre forligspartier, som samarbejder med socialdemokratiet om finansloven, er som små hunde. Det var ikke det, LO-formanden sagde. Han sagde faktisk, at det danske folk, den danske befolkning, opfører sig som små hunde. Set fra en over-dog er det måske en meget sjov iagttagelse, men jeg følte mig fornærmet ikke på egen vegne, men på mit vidunderlige danske folks vegne. Det fortjener ikke at blive omtalt på denne latterliggørende måde. Det er gennemsnitsdanskere, den kæmpestore majoritet af danskere, alt for gode og for værdifulde til.

Så tilbage til andendagsgildet. Der skete jo noget sensationelt i går, men en del af sensationen er, at det ikke blev opfattet som nogen sensation, i hvert fald ikke af medierne af den ene og den anden art. Jeg tænker naturligvis på vedtagelsen af dagsordenen i går med otte partiers stemmer, ét parti, der stemte imod og ét parti, der undlod. Jeg kan ikke min parlamentariske historie godt nok til at vide, om det er forekommet før, men jeg tvivler. Jeg mener, det var en sensation, som der burde lægges mærke til, at en dagsorden og vel at mærke en ikke helt substansløs

[Arne Melchior]

dagsorden kunne opnå tilslutning fra næsten hele folketinget.

Det burde være en stor begivenhed, og jeg har, efter at jeg har set reaktionerne både i den luftbårne og den trykte presse og altså konstateret, at man ikke dér har bemærket dette, spurgt mig selv, hvorfor det ikke er blevet opfattet som en sensation, hvorfor der ikke er den forventningens glæde til en ny tone, som måtte ligge i denne vedtagelse. Jeg kan kun komme til det resultat, at det skyldes, at man ikke tror, det var andet end en parade. Man opfatter det grundlæggende klima os imellem herinde i de forskellige grupperinger og mellem grupperingerne som så dårligt, at man tror, det bare var den situation, at når man nu var samlet til fest, skal der jo udbringes det obligate leve, og så råber alle høflighedsmæssigt med, men de mener i virkeligheden ikke deres hurraråb.

Jeg er pessimist. Jeg mener, der er en væsentlig grund til, at det er altså med en vis rimelighed, at iagttagerne har ment ikke at burde hæfte sig særlig meget ved dette, som burde have været en glædelig meddelelse til befolkningen, fordi den grundlæggende stemning ikke er i orden. Hele klimaet er forgiftet, og det bliver det hver dag igen.

Nu er finansministeren jo tvunget til at tage ordet i dag. Så ved jeg ikke, om han vil afkræfte noget, som Berlingske Tidende påstår han har bekræftet; det ville være ret groft af et anerkendt dagblad at citere finansministeren forkert. Jeg tænker på oplysningen om en teknisk undersøgelse af følgerne af en valgdato, der hedder 17. november. Hvis ikke det kan afkræftes, er der såmænd heller ikke nogen stor sensation i den oplysning, men den indgår sandelig i mønsteret af, hvad det er, der foregår, og hvad det er, der forberedes. Jeg gør mig ingen illusioner: jeg har aldrig troet, at små partier, der lægger ryg til noget, på noget tidspunkt får nogen hensyntagen. Det bilder jeg mig ikke ind, og det skal vi sikkert heller ikke have ud over, hvad vor eventuelle mandatstyrke og den politiske placering og situation berettiger til, men jeg vil nok sige, at jeg havde ikke ventet, at det skulle gå så groft til, som det gør i disse dage, og derfor nærer jeg altså den frygt, at klimaet er så forgiftet, at der skal en ordentlig gang afgiftning til.

Jeg skal så til slut angive, hvordan jeg mener at giften kan komme ud af den anden-

dagsgildeslagkage, og det skal jeg gøre på en lidt mere positiv måde ved at henvise til de to sætninger, der for CD er de helt afgørende og centrale i statsministerens åbningstale i tirsdags. De findes i Folketingstidende 1981-82, sp. 11:

»Regeringen agter derfor at fremsætte forslag til en sammenhængende finansieringsreform for investeringer i såvel industrien som landbruget, håndværket, byggeriet og de øvrige fremstillingerhverv. Regeringen mener, at udstedelse af indeksslån bør indgå i en sådan reform.«

Ordene »sammenhængende finansieringsreform« og »at udstedelse af indeksslån bør indgå« kan kun læses som en del af en større helhed, og det ville jo også være i overensstemmelse med, hvad mange af regeringens medlemmer har sagt ved forskellige lejligheder, hvis dette skete. Det vil for mit parti være helt afgørende, hvis ikke valget er udskrevet, inden vi når igennem denne opklaringsproces, om dette bliver overholdt, således at ikke indeksslån og/eller jobskabelse skal stå alene, medens man med den ene eller den anden forklaring udskyder resten af denne sammenhængende reform.

Jeg tillader mig at benytte mit eget udtryk, der hedder samtidighed, men jeg mener at kunne udlæse det af statsministerens udtryk »sammenhængende« og »indgå«. Der skal være samtidighed mellem disse beskæftigelsesfremmende og produktionsfremmende foranstaltninger og andre, som en meget stor del af folketinget, hvortil altså mit parti hører, prioriterer højere, simpelt hen fordi vi tror mere på dem.

Vi tror, det hele giver mening, hvis man gør resten samtidig, nemlig de investeringsvenlige, de investeringspositive foranstaltninger, som vi er nødt til at sætte i gang, for det er disse sidste, som skaber den naturlige efterspørgsel, det naturlige behov, som fører til naturlige arbejdspladser og ikke til kunstlede kriseforanstaltninger; de naturlige arbejdspladser er dem, der er varige. Derfor vil det være hele syreprøven på, om der er noget, der er holdbart, om denne samtidighed – og det ved vi i hvert tilfælde inden jul – vil være opnåelig.

CD er med, så længe vi mener der er et flertal i folketinget. Hr. Niels Helveg Petersen, der selv hører til flertallet, synes, det er for tyndt. Det er helt i orden, jeg synes også,

[Arne Melchior]

det er for tyndt, men når det først er sammensat og har påtaget sig i maj måned det ene år en opgave for hele det næste år og man har indbudt andre til at deltage og de ikke har kunnet komme ind i kredsen, så mener jeg, det primære må være at få dette samarbejde til at fungere fremfor at blive ved med at beklage, at det ikke fik en anden form. Men vi er med, vi står ved, hvad vi har indgået, vi forsøger at være med til at udmønte det på den måde, som jeg her har vist, og vi forsøger fortsat at sætte samfundshensyn over partihensyn, men jeg må indrømme, at vor tålmodighed også på dette punkt har en grænse. Ikke fordi vi nogen sinde vil sætte partiet over samfundet, men fordi vi mener, at vi er sat herind af nogle for at opnå visse ting, og det forpligter også til en vis fastholden. Derfor har kompromiseriet altså en grænse, selv om vi strækker os langt.

(Kort bemærkning).

Palle Simonsen (KF):

Jeg kunne ikke drømme om at råbe til min gode kollega hr. Arne Melchior. Derfor vil jeg stille og roligt sige til ham, at jeg ikke drager nogen sammenligninger mellem private virksomheder og samfundet som helhed. Det, jeg sagde, var, at hvis en privat virksomhed var i den situation, som finansministeren er på vej ud i, ville den have standset sine betalinger. Den situation kan finansministeren også komme ud i; det er ikke en direkte sammenligning mellem, hvordan en privat virksomhed opererer, og hvordan samfundet virker.

Jeg går ud fra, at hr. Arne Melchior er enig i, at finansministeren som ansvarlig for statens finanser ikke kan fortsætte en udvikling, hvor underskuddet vokser og vokser med det resultat, at han skal sælge stadig flere statsobligationer, med det resultat, at de måske på et tidspunkt slet ikke kan sælges. Det er alene den situation, jeg understreger. Derfor kan vi sådan set godt gemme hr. Arne Melchiors belæring om forskellen mellem en privat virksomhed og samfundet til side.

Da jeg nu har fået ordet, bliver jeg nødsaget til at sige til hr. Arne Melchior, at jeg har svært ved at forstå det store forsvar for den dagsorden, der blev vedtaget i går. Man fristes næsten til at tro, at hr. Arne Melchior er en af arkitekterne bag den. Når man tager i

betragtning, hvor mange partier og med hvor vidt forskellige standpunkter der blev stemt for den dagsorden i går, synes jeg egentlig, vi har fået bevist, at den er ret indholdsløs.

(Kort bemærkning).

Bertel Haarder (V):

Jeg gentager, at økonomerne i de internationale sammenligninger medtager arbejdsgiverfinansierede udgifter, og jeg vil derfor fraråde hr. Arne Melchior at deltage i statsministerens udflugter.

(Kort bemærkning).

Albertsen (S):

I anledning af udtalelserne fra hr. Arne Melchior om, at der skulle opstå mulighed for, at der blev både folketingsvalg og kommunevalg den 17. november, og de tanker, der har været fremme om, hvordan det teknisk kunne lade sig gøre da at få finansloven vedtaget, samt en eventuel kritisk bemærkning, som jeg opfattede det over for finansministeren i så henseende, vil jeg gerne sige, at ansvaret for, at denne sag har været analyseret og overvejet, er mit. Jeg mente, det var min naturlige pligt at undersøge, hvordan man i givet fald kunne behandle finanslovsforslaget, hvis den mulighed opstod, at der blev tale om dobbelt valgdag den 17. november. Det, der ligger i denne sag, er ikke noget som helst andet end rent tekniske undersøgelser af, hvorledes man skulle forholde sig, hvis der blev tale om dobbelt valgdag den 17. november, og konsekvenserne over for finanslovsforslagets behandling.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Hr. Bertel Haarders bemærkning tager jeg til mig; jeg skal studere sagen nærmere.

Så har jeg to gange tak at uddele, først til hr. Palle Simonsen, som altså her har bekræftet, at han ikke deltager i nogen sammenligning. Det er vigtigt, for det optræder i samfundsdebatten igen og igen og igen i læserbreve, artikler og alle steder, men det er altså nu bekræftet, at det konservative folkepartis ordfører ikke mener, at man kan sammenligne et samfund med en forretning. Så det siger jeg tak for. Jeg føler nu ikke, at jeg gav nogen belæring; jeg mener, at hr. Palle

[Arne Melchior]

Simonsen er skyld i, at han bragte mig på dette spor. At man ikke kan blive ved med underskud, siger sig selv. Der måtte jo ligge noget relevant i den oplysning, at hvis finansministeren var direktør i et privat firma, måtte der ske det og det. Det var jo ikke bare en parentes; det var en fortsættelse af dette idelige forsøg på at sammenligne, men det er altså ikke sammenligneligt. Det er ganske klart, at netop en finansminister er i en helt anden situation over for et kasseunderskud end direktøren i et privat firma; så det var i hvert fald ikke nogen god sammenligning.

Vi plejer ikke at oplyse, hvad der sker ved interne møder, men jeg har da privat lov at fortælle, at jeg netop ikke var en af arkitekterne bag den dagsorden, og flere af de her tilstedeværende, som var med til det pågældende møde, smilte også huldsligt ved hr. Palle Simonsens antagelse; han er altså også her ganske betydeligt på vildspor.

Jeg er ked af, at han har stemt i går for noget, der ikke indeholdt noget. Så kunne han jo bare have stemt blankt og dermed tilkendegivet, at han ikke syntes, det indeholdt noget. Jeg tror nok, at man i landbrug og byggeri og andre erhverv vil blive meget skuffet over i dag at høre, at det konservative folkepartis stemmer for den dagsorden i går var et slag i luften. Jeg antager, at man derude har troet, at det betød noget.

Dernæst vil jeg gerne sige tak til hr. Albertsen, fordi han tog ansvaret og dermed altså bekræftede, at det er foregået. Jeg går ud fra, at også hr. Albertsen ud over finansministeren og mange andre står statsministeren meget nær. Jeg formoder ikke, han i fjor i anden uge af oktober foretog lignende undersøgelser, ergo har det gode forhold til hr. Albertsens partifælle statsministeren og medlem statsministeren og finansudvalgsformanden ført til, at han har følt sig foranlediget til at måtte have dette på det klare. Hvis ikke det er et tegn og en melding, ved jeg ikke, hvad det er. Jeg synes, det er klodset gjort, at det ikke kan ske stille og roligt, uden at pressen også orienteres om det eller får færten af det, men det kan jo skyldes pressens dygtighed mere end andres udygtighed. Men det er altså en bekræftelse på, at man er nødt til også teknisk at undersøge disse ting, og det kan ikke for mig tjene til at gøre luften meget behageligere at ånde i.

Flygaard (DR):

Jeg skal indledningsvis gøre den korte bemærkning til hr. Glensgård, at det jo er en gammel grammofonplade, der nu bliver lagt på én gang til. Som det i hvert fald er finansudvalgets medlemmer bekendt, har man en række stempler oppe i finansudvalget, således at man hurtigt kan få ekspederet aktstykkerne, når de har været igennem finansudvalget. Der findes et enkelt stempel, der angiver, at fremskridtspartiet og retsforbundet stemmer imod. Det bliver brugt, hvor det drejer sig om erhvervstilskud. Mig bekendt findes der ikke andre tilsvarende kombinationer, og jeg er i øvrigt glad for, at jeg ikke er enig med fremskridtspartiet, hvad angår spørgsmålet om f.eks. u-landshjælpen. Det samme kan siges for så vidt angår de uddannelsesmæssige områder, og det samme kan også siges for så vidt angår de sociale områder.

Med udgangspunkt i den dagsorden, som blev vedtaget ved afslutningen af åbningsdebatten i går, og som også retsforbundet stemte for, vil jeg gerne gøre nogle finanspolitiske bemærkninger. Der er for mig ingen tvivl om, at den høje rente og den deraf følgende rentedød må være udgangspunktet for, hvad vi nødvendigvis må foretage os. Der er heller ingen tvivl om, at landbruget og byggeriet, begge erhverv med langsigtede investeringer, er de erhverv, som øjeblikkelig er hårdest ramt.

Ét er imidlertid at konstatere, at der er noget galt, noget andet er at kunne sætte noget andet i stedet, og noget tredje er at kunne samle et flertal for økonomisk-politiske foranstaltninger, som nødvendigvis må gøre ondt i hvert fald for en tid i starten.

Er vi kommet dertil, hvor vi tør sige til befolkningen, at den lever over evne, og at dette ikke kan fortsætte? Er man nået dertil, at man vil erkende, at der er en vis sammenhæng i økonomien således at forstå, at undladelsessynder på ét eller flere områder slår ud på andre områder? Og er det muligt at realisere fornuftige økonomiske foranstaltninger, som ikke kan ødelægges af særinteresser, arbejdsmarkedets parter eller andre?

Man kan selvfølgelig godt glæde sig over, at lønforhøjelserne blev moderate – 10 pct. i stedet for 20 pct. – men hvad hjælper det, hvis der i realiteten ikke ud fra et samfunds-

[Flygaard]

økonomisk synspunkt generelt var plads til disse, der jo nu i øvrigt allerede synes at være spist op?

Hvor langt er man kommet, og er man overhovedet kommet længere? Jeg tror, at der i alle partier findes folk, som i deres inderste ønsker at få undergrundsdebatten på en række områder op til overfladen. Der er alt for mange emner, som af den ene eller anden grund ikke blive diskuteret, fordi der på forskellig vis bliver blokeret, og vi kan vist alle sammen nævne adskillige eksempler. Hvor lang tid tror man f.eks. at man kan vente på Thorkil Kristensen-udvalgets redegørelse? Det kan jo være, at toget er kørt af sporet, inden redegørelsen kommer frem. Så hjælper det ikke så meget, at redegørelsen er god og giver et seriøst bud på, hvad man kan foretage sig.

Jeg har en klar fornemmelse af, at udvalget nok ikke bringer så meget nyt til torvs, og derfor mener jeg også, at det reelt set hurtigt kan gøre sig færdigt. Udvalgets vigtigste funktion er faktisk at give en række politikere, der er skræmt fra vid og sans med hensyn til risikoen for at miste stemmer ved et valg, det nødvendige alibi, den nødvendige absolutio.

Det er et kedeligt træk, at enigheden tit og ofte kan være stor, når man diskuterer generelt, men når man diskuterer specielt, konkret, her og nu, så falder vennerne fra, fordi mange – vel næsten alle – mener, at der på deres område gør sig en række særlige forhold gældende.

Hvis vi spurgte i de fleste andre lande, ville man i disse stå helt uforstående over for råbet om eksistensminimum, fordi den danske levestandard under alle omstændigheder ligger milevidt over levestandarden i de fleste andre lande.

Jeg skal her gøre nogle bemærkninger om pengepolitikken set i relation til finanspolitikken. Pengepolitikken, specielt rentepolitikken, er jo på mange måder blevet en prægknabe for næsten alle undladelsessynder på andre områder for den økonomiske politik. Den høje rente har efter retsforbundets opfattelse spillet en stedse større rolle i forklaringen på, hvorfor det går så skidt herhjemme, for selv den dygtigste forretningsmand kan jo ikke tjene til en forrentning, der er så stor, at det kan konkurrere med, hvad givtige statsobligationer kan kaste af sig.

Nu skal jeg nok være den første til at indrømme, at rentehøjden er påvirket af mange forhold, og i det følgende vil jeg gerne trække 4 forhold frem, som i hvert fald har indflydelse på renteniveauet. For det første spørgsmålet om underskuddet på statens drifts-, anlægs- og udlånsbudget og den deraf flydende øgede udgift til forrentning af en stigende statsgæld. Underskuddet medfører umiddelbart en pengeudpumpning, som for så vidt skulle sænke renten, men når underskuddet så dækkes ind ved salg af statsobligationer, sker der en stigning i den samlede mængde af obligationer. Det presser obligationsrenten yderligere en tak i vejret ud fra deisen: vi giver en halv procent mere, for vi skal have solgt vore statsobligationer. Jeg vil gerne stoppe op her og sige, at bliver underskuddet ikke nedbragt, lukker man af for ad den vej at få renteniveauet ned.

Jeg vil også gerne føje til, at man selvfølgelig ikke kan spare sig til balance på statsbudgettet, men det kan ikke være nogen undskyldning for, at man så helt stopper op og lader være med at gøre et seriøst forsøg på at gennemføre besparelser, der er større end de besparelser, der ligger i hundehusklassen og flagstangsklassen.

Nu skal vi i den kommende tid se på en række ændringsforslag til finansloven, men jeg vil alligevel gerne her give nogle generelle bemærkninger en så konkret form, at man ikke bør være i tvivl om, hvor det er i hvert fald vi gerne vil hen.

For det første må det være helt klart, at tilskud til særinteresser må væk. For det andet, det samme kan man sige om erhvervstilskud, fordi de ikke løser noget problem, men mere udsætter løsningen af et problem. Jeg vil dog gerne her gøre den bemærkning, som jeg også tidligere i dagspressen har gjort mig til talsmand for, nemlig at man lader en negativ indkomst få skattemæssig virkning det år, hvor den forekommer, mens man nu lader den komme til fradrag i kommende år, hvor der måtte være en positiv skattepligtig indkomst. En ordning som den, man har nu, betyder i mange tilfælde, at den erhvervsdrivende slet ikke får nogen erhvervsnytte af fradraget, fordi han i mellemtiden har været tvunget til at dreje nøglen om. Det er begrænset, hvad det kan koste provenumæssigt, hvis der i underskudsåret bliver udbetalt et

[Flygaard]

beløb, mens det i en indkøringsperiode selvfølgelig vil koste lidt likviditet. Det har tillige den fordel, at det ikke har karakteren af et tilskud og heller ikke i sine økonomiske virkninger, hvad angår kapitalisering, kommer til at virke som et tilskud.

For det tredje vil en renteskatteordning, som retsforbundet gentagne gange har gjort opmærksom på, afgørende bidrage til en snering af dansk økonomi. Jeg skal ikke gentage argumentationen fra i går, men blot føje til, at vi måske her møder en af de mest hellige køer netop i forbindelse med spørgsmålet om rente, og hvad dertil hører, nemlig spørgsmålet om en glidende forhøjelse af lejeværdien.

For det fjerde kan der ikke være nogen tvivl om, at den betydelige vækst i de offentlige udgifter, herunder i de sociale udgifter, i høj grad har haft sin forklaring i det forhold, at alle efterhånden har fået mulighed for at få, man kan godt sige, snablen ned i de offentlige kasser. Det kan ingen økonomi holde til, og vi ser da også resultatet: en udgift, der i betydeligt omfang må bære sin del af ansvaret for underskuddet i statskassen.

Det må derfor være et rimeligt krav, at der lægges et socialindkomstmæssigt synspunkt til grund, når den lange række af sociale udgifter skal afholdes.

På længere sigt ser retsforbundet gerne, at der som led i en indkomstskattereform gennemføres en betydelig fradragreform. Vi kan nemlig heller ikke leve af at bevilge hinanden fradrag, men vi kan gøre livet helt uudholdeligt for dem, der ikke kan komme med i fradragræset.

For det femte må der på en række områder gennemføres takstforhøjelser; det gælder f.eks. både postvæsenet og DSB.

For det sjette vil jeg i relation til besparelser på det uddannelsesmæssige område gerne gøre den bemærkning, at det ikke kan være et formål i sig selv at opretholde en uddannelsesinstitution, hvis den ikke har den fornødne tilgang af studerende. Det er pædagogisk utilfredsstillende, og det er samfundsmæssigt økonomisk dyrt.

Dertil skal føjes, at man nok bør tilrettelægge uddannelsesmulighederne således, at de ikke klumper sammen i København og enkelte større byer. Vi skal nemlig ikke være blinde for, at man adskillige steder i lokal-samfundene har megen glæde af en uddan-

ningsinstitution. Den kan således være eneste form for egnsudvikling eller bare -bevaring. Den kan være et kulturelt centrum, og nogle steder kan man sikkert også føje til, at den giver et godt tilskud til skattegrundlaget.

Vi har gennem årene set en betydelig vækst i de offentlige udgifter, en vækst, der er blevet forstærket af, at det i mindre omfang i den offentlige sektor end i den private har været muligt at mekanisere. Det har rent faktisk betydet en forøget udgift selv med et uændret realforbrug, men det skal selvfølgelig ikke bortforklare, at der har været tale om en realvækst for den offentlige sektors vedkommende.

Man kan måske også sige, at det er udtryk for et vist paradoks, at vi er på vej ind i servicesamfundet, det, nogle af os kalder det postindustrielle samfund. Det kan lyde barokt, men vi skulle faktisk gerne fremover nå frem til, at vi i højere grad sagt i overført betydning skal til at leve af at klippe hinanden skaldede som følge af en større fritid og den større produktionseffektivitet i den industrielle sektor. Der vil ikke i de kommende år blive stillet færre og mindre krav med hensyn til evnen til at tilpasse sig morgendagens samfund.

For det andet er det helt klart, at underskuddet på de løbende poster på betalingsbalancen og den deraf flydende øgede udgift til forrentning og afdrag af en stigende gæld til udlandet omfattende såvel den private som den offentlige gæld også øver sin indflydelse på renteniveauet i opadgående retning. Vi skal tilskynde danskere til at låne i udlandet, og det gør de alt andet lige i større omfang, når renteforskellen er stor og bliver større, og dertil kommer, at renteniveauet her i landet skal være så meget højere, at det gerne skulle trække udenlandsk kapital til sig. Også om denne post gælder det, at vi i et betydeligt omfang har mulighed for at påvirke dette underskud.

For det tredje. Større inflation: højere renteniveau, sådan er sammenhængen. Den inflation, som vi selv skaber, kan vi bekæmpe, hvis vi vil, medens prisstigninger, som kommer til os udefra, er noget, som vi må acceptere og leve med.

Endelig skal det også føjes til som et fjerde punkt, at det internationale renteniveau, som især påvirkes af de økonomiske stormagter i den vestlige verden, er noget, vi

[Flygaard]

stort set må tage til efterretning; dér over Danmark ikke nogen indflydelse.

Kan vi ikke påvirke og ændre nogen af de ovenfor nævnte forhold, må det også stå klart, at vi ikke kan få renteniveauet ned ved egen indsats. Det er nemlig helt urealistisk at forudsætte, at man bare kan dekretere en rentenedsættelse; retsforbundet mener, det er naivt, hvis man forestiller sig noget sådant. En rentefastsættelse skal hvile på et klart realøkonomisk grundlag for at være holdbar, ellers bliver det bare et slag i luften med skadevirkninger til følge.

Skal vi imidlertid nå frem til efter nogen tids forløb at få balance på budgettet, forudsætter det også, at der gennemføres en konkurrenceforøgende politik, og en sådan politik ser vi bl. a. i en frigivelse af kronen. En sådan konkurrenceforbedrende politik vil have en gavnlig virkning på betalingsbalancen, på beskæftigelsen og på underskuddet i statskassen.

Jeg har noteret mig, at der ikke i statsministerens åbningstale var megen trøst at hente med hensyn til muligheden for at opnå en bedre statsfinansiell stilling. Det må meget beklages, men regeringen kan jo nå det endnu, hvis den for det første har mod, for det andet har kraft og for det tredje har styrke til det.

Ser man imidlertid på underskuddet på statens drifts-, anlægs- og udlånsbudget, er der ikke megen trøst at hente, og der er heller ikke blevet mere trøst at hente, efter at vi har haft lejlighed til at se finansredegørelsen, der er kommet her i oktober. Denne tegner et dystert billede af landets økonomi, et billede, der afviger lidt fra et humoristisk indslag på en politisk kongres. Man skal gøre sig helt klart, at man ikke slipper for at betale, fordi finansministeren i første omgang lægger ud ved at betale via statsobligationer. Regningen skal betales på et senere tidspunkt, om man piber eller synger; der er simpelt hen ingen vej udenom.

Jeg synes, at man fra regeringens side skal være opmærksom på, at der fra vide kredse, også kredse, der er regeringen venlig stemt, kommer advarende røster. Regeringens og for den sags skyld også folketingets økonomiske handlekraft bliver lammet i samme omfang, som rentebyrden vokser og skal afholdes, inden man kan afholde udgifter, som alle stort set er enige om skal afholdes. Man

fristes faktisk til at nynne med på strofen: Sorgløs kan vi ej synge dit navn, Danmark, men det er jo et spørgsmål, om der er baggrund for en så stor grad af sorgløshed, som man somme tider kan fornemme at folk uforvarende kan komme til at sige. Jeg vil gerne sige til regeringen, at når den ikke magter og måske heller ikke ønsker at beskutte samme indkomster ens, så lægger den jo op til et stort og fortsat pres fra betydende pressionsgrupper, som giver pokker i samfundsøkonomien, bare de pågældende grupper for deres eget vedkommende kan få deres på det tørre.

Jeg vil også gerne her til slut gøre nogle bemærkninger om spørgsmålet om, hvor rentepolitikken i øvrigt virker stærkest. Det er nok en almindelig erfaring, at det er de langsigtede investeringer, der er de mest rentefølsomme. Det skyldes dels, at man har nemmere ved at regulere tidspunktet for investeringerne, dels at der i adskillige tilfælde vil være tale om relativt betydelige investeringer i økonomisk henseende. Det er jo netop det, der er karakteristisk både for landbruget og for byggeriets vedkommende. Landbruget og boligbyggeriet må derfor naturligt være blandt de områder, som er de mest rentefølsomme, og på denne baggrund skal vi nok i særlig grad interessere os for de nævnte områder, hvilket jo også kom til udtryk i den dagsorden, man vedtog i går.

Jeg skal her gøre nogle bemærkninger om landbruget. EFs landbrugsordninger er bygget op omkring et selvforsyningsprincip og ikke ud fra hensynet til eksporten. Det er en af forklaringerne på, at landbruget er kommet i klemme herhjemme bl. a. som følge af de relativt høje kornpriser, der er en naturlig følgesvend i et selvforsyningsssamfund. Dansk landbrug har gennem et årti hentet betydelige beløb hjem fra EF. Ét er, at der er noget bagvendt i, at det mest effektive landbrug skal arbejde på sådanne vilkår. Noget andet er, at det er urealistisk at forestille sig, at de andre EF-lande i det lange løb vil fortsætte med at yde subsidier af den hidtidige størrelsesorden, især i peroder, hvor den internationale konjunkturudvikling går EF imod.

Dansk landbrug har uomtvisteligt foretaget for store og uhensigtsmæssige investeringer vel også i blind tillid til, at EF var lig et paradiset set ud fra et økonomisk syns-

[Flygaard]

punkt. Nu er man ved at vågne op til en bitter erkendelse, efter at man først optog store lån og senere er kommet til at betale for disse lån med en ganske betragtelig rente. Mangen en velleddet erhvervsvirksomhed, landbrug inklusive, kan simpelt hen ikke forrente en fremmedkapital, der i mange tilfælde forlanger mere end sine 20 pct. Det skal tvinge også bonden i knæ.

Det er på den baggrund, at retsforbundet foreslår, at samfundet træder til og indrømmer en stedsevarende førførste prioritet inden for rammerne af den eksisterende jordværdi med en forrentning, som tager hensyn til, at renten til enhver tid skal svare til den til enhver tid ansatte jordværdi, dvs. at renten skal være udtryk for en inflationsbefriet realrente. Det, som landmanden har brug for, er en brugsret og en arveret, som bliver respekteret, hvis landmanden svarer enhver sit, medens hans interesse i en pante- og prioritetsret, der kun har forarmet ham gennem de sidste mange år, ikke må forekomme særlig eftertragteligsværdig.

I forbindelse med en sanering af landbrugsøkonomien skal der også peges på gennemførelsen af en renteskatteordning, som i særlig grad vil være en fordel for landbrugere med en beskeden eller slet ingen indkomst.

Til slut skal jeg knytte nogle ganske få bemærkninger til byggeriet. På nuværende tidspunkt ligger mange kommuner med mange usolgte grunde, som der er bundet betydelige kapitaler i. Retsforbundet foreslår og har foreslået, at der gennemføres en ordning, hvorefter sådan jord kun kan afhændes på jordrente vilkår, således at der ikke ved erhvervelsen skal erlægges nogen købesum, men blot svares en forrentning af den til enhver tid ansatte jordværdi, og det medfører, at der skal svares en lavere begyndelsesrente, således at flere får mulighed for at gå i gang med anskaffelsen af egen bolig.

Da retsforbundet er af den opfattelse, at lovforslaget ikke bare skal tage højde for at løse spørgsmålet for de arealer, som kommunerne for nærværende ligger inde med, men også skal være gældende for al jord, der fremover kommer i offentligt eje, er retsforbundet indstillet på, at staten finansieringsmæssigt skal træde til og sikre, at ordningen kan gennemføres.

Camre (S):

Jeg havde egentlig ikke tænkt mig at tage ordet i denne debat, og jeg skal indskrænke mine bemærkninger meget stærkt. Jeg føler trang til at svare hr. Arne Melchior, som heroppefra spurgte, om der nu var samtidighed imellem alle disse forskellige initiativer, at vi jo har et forlig, der er indgået den 20. maj i år. Når vi også i debatten i går så stærkt har fremhævet, at det er vores målsætning at skabe disse 50.000 nye arbejdspladser om året, må det tilføjes, at det jo ikke sker ved et enkelt af de elementer, der indgår i den økonomiske politik; det sker kun ved et samvirke mellem de mange forskellige midler, vi tager i brug, og kun hvis de alle lykkes.

Specielt i debatten i dag om offentlige nedskæringer har flere af ordførerne henvist til mine synspunkter og måske troet at se nogen forskel mellem det, jeg tidligere har sagt i forbindelse med den diskussion, og det, der er mit partis holdning. En sådan forskel findes overhovedet ikke.

Vi har en klar målsætning om at bringe væksten i de offentlige udgifter ned, og jeg føler, der kan være grund til at sige, at jeg ser med megen skepsis, for ikke at sige, at jeg ikke tror på, at det er muligt at klare problemet så enkelt, som venstre i nogle forslag, der vel kan sammenfattes på et par sider på et stykke papir, eller som fremskridtspartiet i deres meget store bog om mulige nedskæringer ser dem. Alle er vel klar over, at fremskridtspartiet ønsker et fundamentalt andet samfund, og det er nok åbenbart, at vi i hvert fald ikke deler ret mange af de tanker, om overhovedet nogen. Men også selv, når man stiller det op, som venstre gør, er det jo meget enkle nedskæringer, som et par kvikke politikere i løbet af et par timer kan sætte sig ned og lave, men som ikke ændrer noget regulært i omkostningsforløbet.

Det er strukturelle ændringer, der er nødvendige, hvis vi skal få velfærdsstaten til at overleve uden en vækst, som vor samlede samfundsøkonomi ikke kan bære, og det er meget, meget vanskeligere. Der sidder enormt dygtige folk i budgetdepartementet, i økonomiministeriet og rundt omkring i ministeriernes ledende grupper af planlæggere, som arbejder disse ting igennem og prøver at finde midler til det.

[Camre]

Men når vi har et udgiftsniveau som det, vi har, skyldes det jo først og fremmest, at vores lovgivning, som for det meste vedkommende er gennemført af et meget stort flertal i dette folketing, hjemler de udgifter. Det vil sige, det er os, der skal gennemføre nye ordninger, nye strukturer og i sidste instans som hovedregel lovgive om dem, før det kan blive virkelighed, og det klares altså ikke så enkelt, som nogle partier synes at tro. I en tid, hvor den samlede efterspørgsel i Europa og i andre lande, som vi samhandler med, er stærkt dæmpet, er det altså ikke så enkel en sag at vende en offentlig efterspørgsel til at blive en privat efterspørgsel og så ikke risikere et fald i beskæftigelsen. Det er enormt følsomme ting, vi har med at gøre, og jeg advarer altså endnu en gang mod at tro, at de alt for enkle løsninger klarer problemet for os.

Askjær Jørgensen (FP):

Jeg er enig i, at finansloven er den vigtigste af de love, vi vedtager her i tinget. Når vi så nu har første behandling af denne den vigtigste af lovene, er der nogle ting, der er karakteristiske. Normalt er det således, at når regeringspartiets ordfører omtaler et lovforslag fremsat af regeringen, anbefaler han det på den socialdemokratiske gruppes vegne. Vi har ikke hørt den socialdemokratiske sugørspolitiske ordfører anbefale finanslovsforslaget til vedtagelse.

Det fortæller nok noget om, at socialdemokratiet ikke er særlig stolte af dette lovforslag, når man ikke kan formå en ordfører til at gå op og anbefale regeringens lovforslag. Det må vi notere os.

Ofte har vi en række lovforslag til behandling herinde, hvor det er noget stof, man ikke kender, eller hvor det ikke er helt gennemarbejdet. Så siger partiernes ordførere ofte, at de ikke kan stemme til det, men vil se velvilligt på det i udvalget. Men her drejer det sig om et lovforslag, som er meget gennemarbejdet i finansudvalget, som i hvert fald er gennemgået rent teknisk, og det er stof, som vi i forvejen er kendt med i finansudvalget.

Derfor er jeg meget forbavset over, at finansudvalgets næstformand ikke så sig i stand til at fortælle, om venstre vil stemme ja eller nej til det lovforslag, vi her har til første behandling. Vi ved jo, at venstre plejer at

stemme ja til finanslovsforslaget, samtidig med at de kritiserer det meget stærkt. Det er vi forbavsedede over. Vi savner også en tilkendegivelse fra det konservative folkeparti om, hvorvidt man vil stemme ja eller nej. Det er vi også meget interesserede i, for det konservative folkeparti har jo tidligere prøvet at eksperimentere med ikke at tage medansvar for denne løbskkørsel af de offentlige finanser.

Men venstre har jo i 70 eller 80 år i træk, eller hvor længe det nu er, stemt ja til den økonomiske udvikling i samfundet, og derfor er venstre selvfølgelig 100 pct. medansvarlig for den suppedas, vi sidder i, og medansvarlig for det, venstre kritiserer så stærkt.

Men for at vi nu ikke skal blive præsenteret for den undskyldning, man plejer at komme med, at vi er nødt til at have en finanslov, skal jeg stille et teknisk spørgsmål til finansministeren. Det kan også være i relation til den snak, der har været om, hvorvidt man kunne have valg her og nu tæt op mod jul og samtidig få et finanslovsforslag vedtaget. Jeg vil gerne have at vide, om det kan lade sig gøre for folketinget at vedtage en midlertidig finanslov, der f. eks. gælder for et par måneder, således at de offentlige udgifter eksempelvis kan afholdes i januar og februar måned efter de retningslinjer, vi har kørt hidtil, således at den offentlige sektor kan fungere og der f. eks. kan udbetales løn til sygeplejersker, brandmænd og postbude, uanset om disse sidste sorterer breve eller ej.

Er det ikke således, at folketinget, uanset om det er før eller efter, at valg var udskrevet, og uanset om et finanslovsforslag måtte være forkastet, fordi det ikke kunne opnå flertal her, umiddelbart kunne vedtage en midlertidig finanslov, der kun indeholdt bestemmelse om, at den offentlige sektor kører videre efter de hidtidige lønniveauer gældende for et par måneder? Kunne det ikke teknisk lade sig gøre, hvis folketingets partier var enige om at dispensere fra frister o. lign. på et par dage?

Så kan jeg meddele hr. Flygaard, der var glad for, at han ikke havde samme politik som fremskridtspartiet vedrørende undervisningssektoren og u-landssektoren, at det er således, at hver eneste krone, der bruges unødvendigt på uddannelse af de læger, som går arbejdsløse i henhold til det bilag, vi har fået i finansudvalget, på de mange gymna-

[Askjær Jørgensen]

sier, der er bygget til ingen verdens nytte, fordi det giver meget større gymnasiekapacitet, end samfundet har brug for, alle disse milliarder af kroner, der misbruges på at bygge en uddannelsessektor op, som der slet ikke er brug for, kommer erhvervslivet til at betale via den statsafgift på arbejdskraften, som kaldes indkomstskat.

Det har retsforbundet ellers haft på sit program skulle afskaffes.

Men når hr. Flygaard presser og presser og presser socialdemokratiet til, at de skal sende den ene milliard efter den anden til Indien til støtte for deres atombombeindustri og til Vietnam, så de får kræfter til at jage deres egne borgere ud på vandet som båd-flygtninge, så forstærker hr. Flygaard dermed behovet for udskrivning af den indkomstskat, som retsforbundet ellers har haft på deres program at de vil afskaffe.

Derfor er det således, at hr. Flygaard ikke arbejder for retsforbundets oprindelige ideer og programpunkter og ideologi; hr. Flygaard arbejder kort og godt for, at indkomstskatten kan vokse og vokse og vokse og blive stærkere og stærkere og stærkere, og derfor er hr. Flygaard det mest socialdemokratiske medlem, vi har i dette folketing.

Fru Ingerlise Koefoed kom ind på noget positivt om, at de 18 mia kr., der går til dagpenge, skal gøres aktive. Ja, så er der åbenbart også noget, vi kan tale med SF om, for det mener vi så sandelig også de skal; vi mener, at samfundet skal have arbejde for disse penge. Så glæder jeg mig da til, næste gang vi skal behandle fremskridtspartiets forslag om opfyldelse af grundlovens § 75, for så går jeg ud fra, at fru Ingerlise Koefoed vil gå positivt ind i behandlingen af dette lovforslag i stedet for usagligt at kritisere folk og sige, det er umenneskeligt, at folk skal have lov til at gøre en indsats, fordi de modtager. Jeg er glad for, at fru Ingerlise Koefoed har skiftet holdning nu; af fru Ingerlise Koefoed synes, det er rimeligt, at samfundet skal have værdier for de penge, man giver ud. Det siger vi tak for.

I går kunne jeg notere over for socialdemokratiet, at der var en åbning dér. Jeg kan nu notere, at der også er en åbning fra SFs side, altså at vi skal opføre os positivt her. Men jeg har endnu ikke hørt en åbning fra retsforbundets side, og det er jeg faktisk ked af.

Jeg fik ikke sagt i går, at jeg synes, venstre og de konservative fortjente den behandling, de fik af statsministeren. Det er jeg nødt til at sige, fordi venstre og de konservative benytter enhver lejlighed til at sige, at vi ikke må skælde de to partier ud. Men så lang tid de to partier fortsætter med en attitude, som de gør her, hvor de står op og kritiserer, men ikke har mod til at sige, om de vil stemme ja eller nej til finanslovsforslaget, er de ikke værdige til at danne et alternativ. Så lang tid de ikke tør sige, hvordan de vil stoppe salget af statsobligationer, er de ikke værdige til at påberåbe sig at være et alternativ og vil aldrig kunne indgå i et alternativ sammen med fremskridtspartiet, for så er de jo selv socialdemokrater.

(Kort bemærkning).

Camre (S):

I anledning af hr. Askjær Jørgensens formodninger om min stilling til det foreliggende finanslovsforslag, skal jeg kun gøre den enkelte bemærkning, at der vist desværre endnu en gang er tale om, at der er noget, hr. Askjær Jørgensen har misforstået.

(Kort bemærkning).

Askjær Jørgensen (FP):

Jeg kan sagtens forstå, at socialdemokraterne ikke kan følge min tankegang vedrørende den økonomiske politik, for når socialdemokraterne præsterer at få en finanslov vedtaget i december måned i 1980 og siger, at nu er det de tal, der passer efter mange hundrede ændringsforslag fra regeringen, og vi så allerede i januar måned skal have et underskud på det budget på halvanden milliard kroner, er socialdemokraterne ikke i stand til at styre økonomien; de har overhovedet ikke fat om de økonomiske sammenhænge. Derfor kan jeg godt forstå, at hr. Camre ikke kan forstå, hvad det er, jeg siger.

(Kort bemærkning).

Flygaard (DR):

Jeg kan forstå, at hr. Askjær Jørgensen følger andre medlemmer af fremskridtspartiet op. Jeg skal blot sige til hr. Askjær Jørgensen, at der er fuld enighed i retsforbundet om, at man skal hjælpe u-landene, og vi har

[Flygaard]

endda stillet forslag om forøgelse i forhold til det, regeringen foreslog sidst.

Vi er endda meget skeptisk indstillet, hvis der knyttets erhvervs-mæssige betingelser til det, ud fra den betragtning at det helt og fuldt skal komme udviklingslandene til gode.

Hvad angår uddannelsessektoren, er jeg for så vidt stolt over den placering, som hr. Askjær Jørgensen tildeler retsforbundet og måske specielt min person. Vi har netop den opfattelse, at uddannelse er den bedste form for egnsudvikling, man kan give, fordi det giver folk mulighed for en større materiel og åndelig bevægelsesfrihed, således at de måske også på et senere tidspunkt nemmere vil kunne få en beskæftigelse i det danske samfund, som gerne skulle kunne konkurrere med udlandet.

Også i retsforbundet er vi modstandere af det meget overarbejde – det har vi også givet udtryk for oppe i finansudvalget – så hvor hr. Askjær Jørgensen har sine tanker fra, ved jeg heller ikke, men der er jo så meget, hr. Askjær Jørgensen ikke ved.

(Kort bemærkning).

Ingerlise Koefoed (SF):

Det er en næsten gribende naivitet, hr. Askjær Jørgensen udfolder, når han står heroppe og takker mig for, at der nu er noget, vi kan samarbejde om; selvfølgelig er der da ikke det.

Jeg vil gerne gøre de 18–20 passive milliarder kroner aktive, men sandelig ikke på den måde, som fremskridtspartiet vil gøre det. Jeg kan forsikre for, at selv om det kniber for mig at huske alle fremskridtspartiets lovforslag, så husker jeg udmærket forslaget om grundlovens § 75. Det er arbejdsgivernes slavemarked, der er indeholdt i den lovgivning; det er bestemt ikke noget. Så selv tak, hr. Askjær Jørgensen, og god fornøjelse!

Finansministeren (Svend Jakobsen):

Hr. Bertel Haarder og hr. Palle Simonsen brugte en del af deres tale på at omtale underskuddet, og det er der jo også gode grund til. Vi er i en situation, hvor vi på trods af stram finanspolitik og på trods af, at det er lykkedes at foretage en ganske betydelig opbremsning af væksten i den offentlige sektors udgiftsstigning, har oplevet en forøgelse af underskuddet på statsfinanserne, således som

det er nævnt, fra 18 mia kr. i 1980 over et beløb på omkring 33 mia kr. i 1981 og med budgettet, som det foreligger, på ca. 41 mia kr. i 1982.

Jeg vil først understrege, at den udvikling, vi her kan betragte, jo i vidt omfang er et udtryk for den automatiske budgeteffekt, der følger af den indtrufne konjunkturedgang. I perioder med stor vækst i samfundet og fuld beskæftigelse har vi, uden at der er foretaget særlige politiske foranstaltninger, tidligere oplevet et overskud og et stigende overskud på statsfinanserne.

Modsat afspejler udviklingen jo den stagnation, der for øjeblikket er i samfundets produktion. Statens indtægtsgrundlag reduceres, samtidig med at udgifterne til dagpenge og til kontanthjælp og andre ting stiger, og det er da også sådan, at den væsentligste del af underskuddet kan tilskrives denne konjunkturmæssige situation.

Jeg vil gerne understrege det, jeg har sagt nogle gange tidligere, nemlig at vi betragter underskuddet og først og fremmest væksten i underskuddet med stor alvor, men jeg er nødt til at advare mod en politik med meget voldsomme nedskæringer ud over de begrænsninger, der allerede er gennemført. De traditionelle offentlige serviceområder har jo måttet holde for i vidt omfang, og jeg er nødt til at sige, at så kraftige besparelser som foreslået af venstre og de konservative blot vil medføre voldsom forøgelse af ledigheden. Det er helt uacceptabelt i den situation, vi er i, og det vil kun i begrænset omfang reducere underskuddet.

Regeringen vil ikke på forhånd afvise muligheden for at begrænse væksten i udgifterne til indkomstoverførsler, men det er klart, at der også her må tages på tingene med fornuft, og jeg er nødt til at tilføje, at det er en næsten umulig opgave at arbejde med, så længe både venstre og de konservative er fuldstændig allergiske over for at tage sociale hensyn i forbindelse med sådanne begrænsninger af indkomstoverførslerne.

Jeg synes, det er nødvendigt at gøre disse bemærkninger, fordi vi jo kan notere, at vi indtil denne stund har været i stand til at komme igennem de økonomiske besværligheder, uden at vi har fået så voldsomme sociale og politiske spændinger, som vi har oplevet i flere andre lande. Det tror jeg har en sammenhæng med, at den politik, der er ført, har

[Finansministeren]

haft en social balance, og jeg tror ikke, det vil være muligt at opretholde den i den størrelsesorden, der jongleres med også fra venstres og de konservatives side, og jo selvfølgelig slet ikke de talstørrelser, som fremskridtspartiet leger med.

Regeringen ser meget alvorligt på de problemer, vi har med statsunderskuddet, men vi ser lige så alvorligt på de underskud, vi har på to andre områder, nemlig betalingsbalancen og beskæftigelsen. Det er på den baggrund, regeringen har handlet i de sidste to år ud fra et flerårigt handlingsprogram; vi har tilrettelagt politikken med henblik på at styrke fundamentet for ny fremgang i dansk økonomi og dansk beskæftigelse.

Jeg er lidt overrasket, når hr. Bertel Haarder bruger det udtryk, at der er skabt vanskeligere vilkår for erhvervslivet. Jeg skal nødig sætte splid i venstres folketingsgruppe, men jeg vil dog alligevel foreslå hr. Bertel Haarder, at han læser Management fra august 1981, hvor et fremtrædende medlem af venstres folketingsgruppe, nemlig hr. Brixtofte, har skrevet en helt udmærket artikel under overskriften: »På to år er vi blevet 13 pct. dygtigere til at konkurrere«.

Hr. Brixtofte understreger i denne artikel, at det er et resultat af den vellykkede devalueringspolitik, som har været en klar succes, og at den er blevet en særlig succes, fordi denne udvikling ikke har fået lov til at slå igennem på det indenlandske lønniveau, og at vi her har kunnet opleve en bedre udvikling end de lande, vi konkurrerer med.

Hr. Brixtofte konstaterer også i denne artikel, at væksten i markedsandele på 4-5 pct. alene fra 1979 til 1981 har givet beskæftigelse til ca. 25.000 personer og en ekstra årlig valuta-indtjening på næsten 2 mia kr.

Der står mange andre gode ting i denne artikel, som jeg skal henvise til, og som jeg vil opfordre hr. Bertel Haarder til at læse.

Det er nemlig vigtigt for os at holde fast i, at vi har haft dette klare sigte, at vi er nødt til at få brudt den udvikling, vi var inde i på betalingsbalancen. Det er lykkedes for os. Vi husker alle sammen - for I har kastet tallene i hovedet på mig - prognoserne for betalingsbalanceudviklingen for 1980, 1981, 1982. Det er lykkedes at bryde denne udvikling, således at vi stort set har holdt et uændret betalingsbalanceunderskud, med en svag nedgang både i kroner og i procent af brut-

tonationalproduktet i en periode; hvor næsten alle andre lande, vi sammenligner os med, har haft en enorm vækst i betalingsbalanceunderskuddet. Når jeg lægger vægt på at understrege det, er det, fordi der er en sammenhæng mellem det spillerum, vi har i den økonomiske politik, og dermed også for udvikling af erhvervssektoren, og så vores forhold til verden omkring os.

Et andet hovedelement i den flerårige politik, vi har tilrettelagt, er, at vi skal styrke erhvervslivets konkurrenceevne. Det er lykkedes, bl. a. i kraft af en række foranstaltninger, der har været ubehagelige, fordi vi har måttet gribe ind også i gældende overenskomster, men det har efter vor vurdering været nødvendigt at sikre et bedre fundament for den nye fremgang i økonomien, som vi alle må sigte på.

I den sammenhæng vil jeg godt vende mig til et andet punkt, som også indgik i gårshagens drøftelser, ligesom hr. Palle Simonsen har strejft det i dag, nemlig spørgsmålet om, hvordan vi yderligere kan styrke erhvervslivets mulighed for at løse sin del af den vanskelige opgave, vi står i.

Der er for regeringen ikke nogen tvivl om, at der er en sammenhæng mellem kapitalmarkedet, prisen på penge og muligheden for at få den øgede aktivitet i samfundet, som er det eneste, der på holdbar vis kan reducere også underskuddet på statens budget, og derfor er det mere end bekymrende at høre bemærkningerne om regeringens drøftelser med pensionskasser, forsikringsselskaber, banker, sparekasser osv., for det er selvfølgelig ikke holdbart på den lange sigt, hvis ikke en større del af opsparingen i samfundet placeres direkte i en øget produktion.

Jeg vil gerne her henvise til hr. Ellemann-Jensen, der i går lagde megen vægt på, at forudsætningen for, at man på den lange sigt kan opretholde gunstige vilkår for de svage grupper i samfundet, er, at der bliver en øget produktion. Det er jo præcis den samme situation, når vi ser på de pensionstilsagn, der udstedes i disse år. Forudsætningen for, at disse pensioner vil have en real købekraft, er, at der bliver en øget produktion i samfundet, og derfor burde det være en fælles bestræbelse for os, som man ikke burde prøve at blokere.

Det er selvfølgelig ikke holdbart i en tid, hvor reallønnen i samfundet er stort set uæn-

[Finansministeren]

dret eller der måske endda er en nedgang, som det har været tilfældet i de sidste to år, og hvor der er meget lidt vækst i den samlede produktion i samfundet, at have et tillæg, efter at der er dækket ind for inflationen, på en 10-11-12 pct. på næsten hele opsparingen i samfundet. Det vil man også være i stand til at konstatere, hvis man drøfter disse ting med erhvervslivet.

Men, siger man så, det er jo ikke en holdbar vej, regeringen overvejer, for hvis man både skal have dækket et underskud på statens regnskab og derudover nu også kaster indeksobligationer på markedet, kan man jo ikke få disse afsat, og man slår markedet i stykker. Her synes jeg nok, man overser det forhold, at indeksobligationerne tænkes at afløse anden finansiering. Det er jo ikke sådan, at man ved siden af byggeriets finansiering med indeksobligationer vil have udbuddet af de traditionelle realkreditobligationer, og det er på samme måde sådan, at i samme udstrækning som f. eks. landbruget refinansieres ved hjælp af andre finansieringsformer, herunder indeks, er det klart, at der frigøres kapital andre steder i systemet.

Det var det ene, jeg godt ville benytte lejligheden til at sige for dermed at rydde en misforståelse af vejen.

Det, man så selvfølgelig har tilbage, er at sige: ja men regeringens tanke er jo da, at der skal blive en øget aktivitet, at der skal øgede investeringer til, og dertil er svaret: ja, det er det selvfølgelig, og som jeg sagde før, er det for os at se den eneste måde, hvorpå vi får brudt den onde cirkel og kommer ind i en god cirkel, hvor vi får flere indtægter til staten og færre udgifter til arbejdsløshedsdagpenge. Derfor er det klart, at i samme udstrækning som øget aktivitet gennem øgede investeringer i erhvervslivet bliver en realitet, får vi automatisk forbedringer på statsbudgettet og dermed også et tilsvarende mindre behov for udbud af statsobligationer. Jeg tror, det er vigtigt, at vi holder os disse sammenhænge for øje, så vi i hvert fald ikke diskuterer tingene ud fra forkerte forudsætninger.

Så vil jeg gerne vende mig til hr. Bertel Haarders bemærkninger om venstres program. Det er jo det, forstår jeg, der ligger i beslutningsforslagene.

Jeg er blevet lidt bekymret af både gårdsagens og dagens debat, fordi man kunne få

det indtryk, at det fælles udspil, der kommer fra venstre og det konservative folkeparti, er et genoptryk af de beslutningsforslag, venstre har fremsat tidligere. Jeg havde nær sagt, at jeg håber og beder til, at det ikke er situationen. Vi har faktisk brug for at se, hvad det er, venstre og det konservative folkeparti vil stille op som alternativ. Hr. Bertel Haarder tager regeringens egne økonomer til indtægt for venstres udspil, og dertil må jeg sige, at det kan man også godt gøre. Når man så spørger, om der vil være en positiv effekt af investeringer i erhvervslivet, så er svaret selvfølgelig klart ja. Man kan også sige uden forbehold, at hvis man reducerer overførselsindkomsterne, vil det have nogle positive virkninger på betalingsbalancen, fordi forbrugsmulighederne bliver mindre, men at tage regeringens økonomer til indtægt for det program, der ligger her, mener jeg ikke hr. Bertel Haarder har noget belæg for. Jeg mener ikke, hr. Bertel Haarder nogen steder kan se, at en regeringsøkonom har givet udtryk for, at den omstændighed, at man stiller forslag om afvikling af en række cirkulærer og vejledninger om normer, som kommunerne for de flestes vedkommende har overskredet, skulle kunne føre til en besparelse på 4,6 mia kr. Og sådan kunne jeg såmænd godt fortsætte, men det skal jeg lade være med. Jeg håber, der kommer et langt mere præcist oplæg fra de to partier, som kan danne baggrund for en reel drøftelse senere i denne samling.

Men lad mig sige med det samme, at besparelser af det omfang, som er nævnt i den offentlige debat, anser regeringen for helt urealistiske. Vi kan ikke se, at det kan lade sig gøre at gennemføre sådanne reduktioner, uden af det enten medfører voldsomme indgreb i de svage stillede gruppers forhold eller får direkte virkning på beskæftigelsen. Det er jo nu engang sådan, at mere end 60 pct. af de offentlige udgifter – når vi ser bort fra overførselsindkomsterne – er lønudgifter, og det store hak i overførselsindkomsterne kan jeg roligt sige at vi ikke accepterer.

Så skal jeg gøre en enkelt bemærkning om den budgetregulering på 0,2 mia kr., altså 200 mill. kr., som der er blevet harceleret over både i dag og i går.

Jeg vil gerne sige, at vi i forbindelse med indkaldelsen af finanslovbidragene fastsatte en rammereduktion på 1 pct. Den blev ikke

[Finansministeren]

fuldt ud opfyldt; der manglede 200 mill. kr. Så kunne vi selvfølgelig have sagt: nå, men det er der så ikke noget at gøre ved. Vi gjorde det i stedet for, at vi sagde: vi vil leve op til denne rammereduktion, og derfor har vi opført dette beløb på en budgetreguleringskonto til efterfølgende udfyldning.

Så skal jeg sige til hr. Palle Simonsen – det meste har jeg dækket ind ved de bemærkninger, jeg har gjort om regeringens linje i den politik, vi har ført, også bemærkningerne om underskuddet – at det er klart, at vi baserer vore vurderinger på det økonomiske sekretariats rapporter og skøn, og det er da også sådan, at når der er tale om en forhøjelse af det skønnede underskud for finansåret 1982, har det sammenhæng først og fremmest med, at det økonomiske sekretariat nu vurderer, at der kommer to dyrtidsportioner til foråret 1982 og to til efteråret. Og derfor er det ikke sådan, som hr. Palle Simonsen var inde på, at det kommer oveni. Det er indeholdt i de skøn, der ligger i finansredegørelsen, som den er forelagt for folketinget – i forgårs var det vist.

Jeg vil ud over dette gøre den bemærkning, at det er ikke en forhøjelse fra 39,9 pct. til 41,3 pct. på en måned, som jeg tror der var en af ordførerne der sagde. Det er jo sådan, at finansloven må gå i trykken lige omkring 1. juli, og det betyder, at det er juni-skønnet, der anvendes, medens det, der ligger i finansredegørelsen, er septemberskønnet. Derfor er det da heldigvis en væsentlig længere periode, og hovedændringen knytter sig altså til den forstærkede prisudvikling, vi har haft, og som gør det sandsynligt, at vi får to dyrtidsportioner allerede til marts-april 1982.

Så vil jeg godt gøre et par enkelte bemærkninger til hr. Glensgård.

Hr. Glensgård bad mig bekræfte, hvordan venstre og konservative havde optrådt, og hvilket medansvar de har for forskellige ting. Det vil jeg holde mig fra, for det mener jeg hr. Palle Simonsen kan klare på de konservatives og hr. Bertel Haarder på venstres vegne.

Det, jeg vil benytte lejligheden til at bekræfte, er, at de to partier har udvist en større ansvarlighed end fremskridtspatiet, men jeg skal nøjes med denne enkelte bemærkning om dette forhold.

Derimod er der en anden ting, jeg godt vil benytte lejligheden til at sige til fremskridts-

partiet og i øvrigt til folketinget, og det er, at den filosofi, som fremskridtspartiet har om, at levestandarden i samfundet alene kan måles med, hvad man har at forbruge af sin egen tegnebog, er vi fundamentalt uenige i. Til levestandarden i et samfund hører også, hvilke sikringer der er for de svage grupper, at der er tilbud til alle om uddannelse, at der er et godt miljø at færdes i, at vi kan give vore ældre anstændige vilkår osv., og derfor er det en langt bredere formulering, vi beskæftiger os med, når vi taler om levestandarden og udviklingen af levestandarden i befolkningen. Vi vil ikke løse denne krise, som man gør i nogle lande, ved at sende fremmedarbejderne hjem eller ved, som i andre lande, at sende kvinderne hjem fra arbejdsmarkedet eller ved at fjerne vores bidrag til hjælp til de fattigste lande i verden, og jeg kunne fortsætte ad den vej. Vi er altså fundamentalt uenige med fremskridtspartiet om hele deres filosofi.

Fru Ingerlise Koefoed var inde på, at hun ikke troede på min tostrengede løsning. Det er jeg selvfølgelig ked af, for jeg er nødt til at sige, at hvis vi skal opnå det maksimale udbytte af det økonomiske spillerum, vi har, er det nødvendigt, at vi for en periode holder stærkt igen på de store, brede serviceområder, således som vi har gjort det i de sidste to år, også på en sådan måde, at der er nogle, der piber, og det gør ondt rundt omkring. Det er vi nødt til at fortsætte med en periode endnu for at få kræfter til at sætte ind på den udvikling både i erhvervslivet og i den offentlige sektor, som skal understøtte den gunstige udvikling i økonomien i fremtiden.

Jeg tror ikke, fru Ingerlise Koefoed, at jeg i dag skal gøre bemærkninger om Politikens kronik; jeg har oversendt et kort svar til finansudvalget. Men jeg vil først og fremmest henvise til finansredegørelsens kapitel, der står mellem siderne 44 og 64, og hvori vi indgående beskæftiger os med finansiering, konsekvenser og virkninger, også virkningerne på renten. Jeg tror, det er nyttigt, at man senere vender tilbage til en drøftelse i finansudvalget med udgangspunkt i dette kapitel, og da vil jeg selvfølgelig være helt parat til at deltage, hvis det ønskes.

Til hr. Arne Melchior skal jeg ikke gøre mange bemærkninger, men jeg skal måske om finansudvalgsformandens oplysning, som jeg helt kan bekræfte, sige, at det ville være

[Finansministeren]

helt unaturligt, ligesom jeg også mener, det ville være tjenesteforsømmelse, hvis ikke en minister til enhver tid overvejede den situation, vi er i, og accepterede at deltage i drøftelser med udvalgsformænd herom. Jeg kan sige, at vi har ikke brug for andet end en helt kort samtale, og den varede ikke mange minutter i går; det kan hr. Arne Melchior så udlægge, på hvad måde han vil. Men jeg vil gerne til oplysning sige, at i 1979 havde vi i december måned en situation, vi ikke vidste hvor ville føre hen, og da sad jeg da ikke med hænderne i skødet og sagde: der er en finanslov, men det er ikke mit problem. For selvfølgelig er det også mit problem og mit ansvar, og jeg skal da gerne oplyse folketinget om, at dengang havde vi et færdigt udarbejdet forslag til en midlertidig finanslov, som vi kunne præsentere for folketinget, hvis vi kom i en situation, hvor der ville blive et behov for en sådan. Jeg mener oprigtigt talt, at det er en ministers ansvar til enhver tid for sit område at vurdere de risici og mulige løsninger, der ligger i tiden foran.

Hr. Askjær Jørgensen spurgte med hensyn til samme sag, om det var teknisk muligt at lave en midlertidig finanslov, og dertil må jeg sige: ja, det er da teknisk muligt, men jeg vil meget gerne advare mod, at man giver sig til at operere med midlertidige finanslove for flere måneder, sådan som jeg havde en fornemmelse af at det var inde i hr. Askjær Jørgensens betragtninger. Det skyldes, at der er mange ting, der bliver justeret i forbindelse med en finanslov, og det vil vise sig i løbet af få uger, at der er ting, der ikke vil kunne fungere på den måde, det var indstillet. Jeg svarer altså alene på det tekniske omkring spørgsmålet, for ingen behøver at være i tvivl om konsekvenserne af, at en finanslov forkastes i folketinget. Men det behøver jeg ikke at fortælle folketingsmedlemmer om.

Så skal jeg til hr. Flygaard kun sige, at jeg er enig i den alvorlige understregning af, at underskuddet på statens regnskab giver bindinger på fremtiden. Det er da også derfor, regeringen med så stor styrke bestræber sig på at få tilslutning til foranstaltninger, der afgørende kan vende udviklingen på det felt, og jeg er nødt til at sige, at den afgørende vending kommer ikke ved, at man hverken vedtager nye, store skattebuketter eller et eller andet milliardbeløb i besparelser.

Udviklingen, den gode spiral, kommer vi kun ind i gennem en øget aktivitet i samfundet, herunder først og fremmest i fremstillings- og produktionssektoren, og det er det, regeringen lægger op til, det er det, vi beder om tilslutning til. Jeg må selvfølgelig med de udtalelser, der er faldet, nære nogen bekymring for, om det er et bredt flertal, der har samme intentioner som regeringen, men jeg har da lov til at håbe endnu.

Bertel Haarder (V):

Jeg skal i modsætning til finansministeren prøve at gøre det kort.

Finansministeren siger, at vores spareforslag blot vil medføre en voldsom forøgelse af ledigheden. Ja men vi har sagt utallige gange, at vi lægger meget vægt på, at vi i første omgang i hovedsagen skal koncentrere os om de spareforslag, som giver penge i kassen, uden at det betyder personalenedskæringer.

Så siger finansministeren, at vi er allergiske over for at tage sociale hensyn i vore sparebestræbelser. Ja men er lægeafgiften, altså afgiften på lægebesøg, værre end socialindkomsten? Socialindkomsten rammer kun syge, ældre og handicappede, hvorimod lægeafgiften også rammer alle de raske. Det kan nok siges, at socialindkomsten er udformet, så man forsøger at undtage sine egne vælgere, det skal jeg erkende, men socialindkomsten er hård over for store grupper af selvstændige, hvis behov for en formue man overhovedet ikke tager hensyn til, så det sociale i socialindkomsten kan godt diskuteres. Er lægeafgiften så slem, når man tænker på, at den er dobbelt så stor i Sverige, der var socialdemokratisk? Er det så så galt?

Kontingenterne til arbejdsløshedskasserne foreslog vi sidste år sat op. Nu foreslår regeringen dem også sat op, for jeg går ud fra, at den finansiering af efterlønsordningen, statsministeren bebudede, bl.a. går ud på, at kontingenterne til A-kasserne skal op. Er det pludselig ikke asocialt længere? Det, vi foreslår for kommunerne, er især nulvækst. Er det så asocialt med nulvækst i den offentlige sektor? Det svarer jo helt til finansministerens egne målsætninger, som han bare ikke har kunnet overholde.

Er det så slemt at kigge lidt på dagpenge-systemet? Hvad siger egentlig arbejdsdirektør Kaj Westergård om det nuværende dagpen-

[Bertel Haarder]

gesystem? Jeg kan finde striber af artikler, hvori han har udtrykt, at det er utilfredsstillende, og hvad han ikke gør, det gør de lokale arbejdsformidlingschefer.

Op hvad med mesterlæren? Er det asocialt at foreslå, at man midlertidigt ekspanderer mesterlæren i stedet for EFG? Mesterlæren er jo langt, langt billigere i anlæg; der spares 50.000 kr. pr. elev i anlæg og 30.000–35.000 kr. pr. elev i drift for hver gang, vi erstatter en ny EFG-plads med en ny læreplads.

Jeg hørte finansministeren hviske, at det sparede der ikke noget ved. Kære finansminister, undersøg venligst den sag én gang till! Det er milliardbeløb, der smides ud til ingen nytte i disse år på det felt.

Op u-landshjælpen. Er det så slemt at holde Danmark fast på 0,7 pct. af nationalindkomsten? Det er der kun fire lande i verden, der er oppe på. Er det så asocialt at foreslå, at Danmark skal holde sig blandt de fire lande i verden der giver mest i u-landshjælp?

Jeg tror egentlig ikke, at finansministeren har sans for proportioner. Jeg tror virkelig, han burde drøfte disse ting noget mere med finansudvalget og med nogle af os, som har en sparevilje, i stedet for med folk i det dårlige miljø, han tydeligvis går rundt i i socialdemokratiets og regeringens kontorer.

Så nævner han hr. Brixtoftes ubestrideligt rigtige artikel, som handler om, at Danmark har fået en 13 pct.s konkurrenceforbedring. Hvem har nogen sindé benægtet det? Finansministeren kan deraf lære, at han kan regne med, at venstrepolitikere ikke farer med halve vinde.

Så siger han, at jeg ikke kan tage finansministerens økonomer til indtægt for noget. Ja men så vil jeg da godt citere fra side 42 i finansredegørelsen, hvor der står:

»Det er derfor fortsat nødvendigt at afdæmpe det private og offentlige forbrug« – undskyld, men jeg kan ikke se, at det offentlige forbrug afdæmpes overhovedet – »samtidig med, at der sikres et bedre grundlag for erhvervenes produktion og beskæftigelse. Nøglen, der i de kommende år kan bringe økonomien ind i en god cirkel med højere økonomisk vækst og fortsat reduktion af balanceproblemerne, er stigende erhvervsinvesteringer, høj produktivitet og dermed varig og stabil fremgang i produktion og beskæftigelse.«

Det er fra ord til andet, hvad venstre ønsker og foreslår, og sagen er jo, at vi lever op til disse ord, finansministeren ikke.

Palle Simonsen (KF):

Man må nok desværre konstatere, at heller ikke debatten i dag har bragt os meget lægere.

Finansministeren siger, at besparelser, som bliver foreslået fra vor side, vil bidrage til en betydelig forøgelse af ledigheden. Det er jo ikke korrekt. Som jeg gav udtryk for i mit første indlæg, er der tale om en bedre styring af de offentlige udgifter, altså først og fremmest af væksten, der er tale om ændring af indkomstoverførslerne, og der er tale om at bryde med gratisprincippet.

Det, som finansministeren ikke har givet noget svar på i dag, er, hvordan han vil dæmme op for den årlige vækst på omkring 25.000 nye ansatte i den offentlige sektor. Jeg går ud fra, at finansministeren kan være enig i, at vi ikke løser vore beskæftigelsesproblemer ved at ansætte stadig flere i den offentlige sektor. Finansministeren og regeringen som helhed taler jo meget om, at der skal en større produktion til i den private sektor for at løse vore problemer, så jeg går ud fra, at vi kan blive enige om, at vi ikke klarer disse ting ved at ansætte stadig flere i det offentlige. Derfor synes jeg nok, at det, som vi stadig væk mangler svar på, er, hvordan finansministeren vil dæmme op for den betydelige vækst, som der er tale om.

Vi har nu også fået konstateret i dag, at regeringen i virkeligheden ikke har andre bud på besparelser i det finanslovsforslag, der foreligger, end de 200 mill. kr. på budgetreguleringskontoen, som i virkeligheden er sparemål fra sidste år, der ikke er opfyldt; sådan må jeg forstå finansministerens svar før. Det er i virkeligheden det eneste bud. Når hr. Camre siger, at man i socialdemokratiet naturligvis ser med stor bekymring på udviklingen i de offentlige udgifter, er det uforståeligt, at der ikke kommer ét eneste konkret svar fra regeringen på, hvordan man skal komme videre.

Når finansministeren siger, at vi er allergiske over for sociale hensyn, er det jo udtryk for den samme demagogiske form, som statsministeren anvendte i går. Jeg synes, det er sagt til bevidstløshed efterhånden, at det dre-

[Palle Simonsen]

jer sig ikke om fra vores side at ramme de svage i samfundet – tværtimod – men det drejer sig om at skabe baggrund for at kunne opretholde et velstandssamfund også om 5 år. Skal den tryghed, som er nødvendig, og den sociale balance, som også regeringen taler så meget om, kunne opretholdes også om 5 år, kræves der indgreb over for mange af de projekter, som kører i offentlig regie på nuværende tidspunkt.

Finansministeren sagde, at han havde andre problemer end underskuddet på statsfinanserne. Det er unægtelig rigtigt, f.eks. betalingsbalance og beskæftigelse. Jeg tror, det ville hjælpe meget på tingene, hvis regeringen ville acceptere, at det, der i første række er afgørende, er at få reduceret vort underskud på statsfinanserne – vi kan selvfølgelig ikke fjerne det fra den ene dag til den anden, det erkender jeg – og nedbragt vort underskud på betalingsbalancen. Det er forudsætningen for, at vi også på lang sigt kan få en beskæftigelse, som er holdbar, oven i købet fuld beskæftigelse.

Finansministeren har ikke givet meget svar på i dag, hvordan han vil klare problemet med finansieringen af sit underskud. Det er jo ikke nok at komme med andre finansieringsformer. Det, det drejer sig om, er, at finansministeren skal have et stadig større underskud finansieret, og hvordan vil det kunne lykkes for finansministeren i det lange løb?

Må jeg så ikke bare til slut sige om diskussionen om erhvervslivets vilkår, at på et eller andet tidspunkt kunne det jo være, at vi kunne begynde at forstå hinanden. Finansministeren – og det gjaldt også for statsministeren i går – søger hele tiden at give indtryk af, at denne regering har gjort meget for at forbedre erhvervslivets konkurrenceevne, og det er da rigtigt, at man gennem krønejusteringer f.eks. har fået en forbedring af konkurrenceevnen, men det, der er det væsentlige lige i dette øjeblik, er, at den private produktion ikke er betydeligt forøget.

Når nu regeringen har mange tanker om at ville skaffe billig kapital til erhvervslivet – det var jo det, der var indeholdt i dagsordenen i går, vi ser ikke på midlerne nu, vi ser alene på målsætningen – er det naturligvis en god og en rigtig målsætning, men mon regeringen er klar over, hvor broget det erhvervspolitiske område egentlig er? Det er naturlig-

vis rigtigt, at erhvervslivet har brug for kapital til en lavere rente, ikke ved kunstgreb, men en reelt lavere rente. Der er imidlertid også – det håber jeg da finansministeren er klar over – mange virksomheder i dag og måske netop dem, der har gode muligheder for hurtigt at ekspandere, som ikke har brug for kapital, som har kapital, men køber finansministerens statsobligationer, fordi de får en bedre forrentning dér, og fordi de ikke har tro på regeringens politik og derfor ikke foretager investeringer i egentlig produktion, som vi kunne ønske os. Det tror jeg nok er et af de væsentlige problemer, som finansministeren skulle være mere opmærksom på.

Bare – lad det være mine afsluttende bemærkninger i denne omgang – regeringen vil erkende, at det, erhvervslivet har behov for, er en lettelse på skatteområdet, og en garanti for, at regeringen ikke griber ind på alle tænkelige områder i forhold til den frie markedsøkonomi. Det er det, der skal til for at få den betydelig større private produktion, der kan give en større indtjening og dermed større indtægter til finansministeren. Det er klart, som jeg sagde i første omgang, at finansministerens underskud ikke alene kan klares gennem besparelser. Der skal væsentlige besparelser til, men der skal sandelig også betydelig større indtægter til med baggrund i en større produktion i samfundet.

Glensgård (FP):

Hvis man nu turde tro på postvæsenet, så ville jeg sende et brev til hr. Palle Simonsen med anmodning om at få besvaret et spørgsmål, for hr. Palle Simonsen kan åbenbart ikke klare det bare ved at høre det her i folketingsalen.

Brevets indhold ville igen være: hvor mange statsobligationer skulle der sælges i 1982, hvis VK-planen blev gennemført? Jeg har ikke nogen forhåbning om, at hverken hr. Palle Simonsen eller hr. Bertel Haarder vil svare, men jeg vil godt spørge finansministeren, om han kan bekræfte, at hvis man nu tænkte sig, at de, som finansministeren kalder det, alt, alt, alt for store, samfundsødelæggende besparelser, V og K vil foreslå, blev gennemført, så ville der stadig væk være behov for statsobligationer i en størrelsesorden af 60–70 mia kr. Jeg tror, det bliver mere, fordi underskuddet bliver større end det,

(Glensgård]

regeringen har lagt op til, men hvis vi holder os til regeringens oplæg om de 75 mia kr. i underskud, efter at der er ændret ved den sociale pensionsfond, og man gennemførte VK-planen, ville der så ikke være behov for statsobligationer i størrelsesordenen 60 mia kr.?

Så sagde finansministeren meget venligt til mig, at han ikke syntes, det var hans opgave at svare på, om venstre og konservative bakkede regeringen voldsomt op, men, sagde finansministeren, han syntes godt, han ville give den kommentar med, at venstre og konservative havde vist større ansvarlighed end fremskridtspartiet. Det kan jeg give finansministeren ret i: større ansvarlighed over for socialdemokratiet, end fremskridtspartiet ville vise. Men med hensyn til større ansvarlighed over for samfundet er jeg dybt uenig med finansministeren. Det, venstre og konservative gør, er, at de løbende siger ja til regeringens udgifter. Der sker stort set ikke noget i løbet af et folketingsår, som venstre og konservative modsætter sig, lige så snart det drejer sig om at bruge penge.

Hr. Bertel Haarder stiller sig op og siger: ja men vi vil da godt være med til nu i stedet for EFG-elever at uddanne mesterlærlinge. Jeg vil godt bede hr. Bertel Haarder om at læse, hr. Brøndsteds ordførertale i forbindelse med lovforslaget om EFG-uddannelserne. Det var bl. a. på grund af venstre, vi fik det ulykkelige uddannelsessystem, som hedder EFG-lærlinge, for det skulle nu engang gennemføres, og venstre var faktisk større bannerfører i den sag end socialdemokraterne. Nu har vi resultatet, og man kan da ikke bagefter laste regeringen for, at det koster penge. Det er den fulde ansvarlighed, som finansministeren taler om, ved at venstre også i denne sag gik sammen med socialdemokraterne om at pålægge os større udgifter.

Finansministeren talte om, at vores ændringsforslag ville ødelægge noget af velfærdssamfundet, for velfærdssamfundet var jo andet end det, man bare lige tog op af tegnebogen. Det drejede sig også om, at de ældre skulle have anstændige vilkår. Jeg er et hundrede procent enig med finansministeren. Ja men skal vi så stå sammen? Skal vi så for en gangs skyld give de ældre bedre vilkår? Skal vi så for en gangs skyld give de ældre anstændige vilkår? Så er jeg enig med finansministeren. Lad os da for pokker give de

ældre en større pension, for det er uanstændigt at give dem den folkepension, de får i dag. Kan vi blive enige på det punkt, så er det dog et lille stykke ad vejen.

Jeg forstod også på finansministeren, at han havde den idé, at fremskridtspartiets ændringer ville medføre, at de svage grupper ville komme frygtelig på den. Jeg vil godt spørge finansministeren, hvad det er for grupper, finansministeren tænker på. Finansministeren kan sikkert over for folketinget bekræfte, at vi har sat flere penge af på konthjælpskontoen. Vi har sat flere penge af på overførsler til pensioner, end socialdemokratiet har gjort. Er det de grupper, finansministeren mener at fremskridtspartiet vil skade ved at bruge flere penge på?

Finansministeren nævnte også, at man jo skulle huske på, at ca. 60 pct. af udgifterne i det offentlige er lønninger. Jeg vil godt spørge finansministeren, om ikke det er korrekt, at der visse steder i den offentlige sektor foregår en slendrian og et misbrug, som vi godt kunne komme til livs og dermed få gennemført besparelser, uden at vi ville forringe servicen. Nu er postministeren gået, men han kunne sikkert godt give mig bekræftelse på visse former for slendrian.

Finansministeren har oversendt et bilag til finansudvalget, der ganske klart fortæller os, at inden for sygehussektoren foregår der et kæmpemisbrug i form af sygelighed i visse grupper. Kunne vi ikke nedsætte den sygelighed, uden at det gik ud over patienterne? Jo, jeg tror oven i købet, patienterne ville være glade for, at en stor del af personalet ikke misbrugte sygeordningerne.

Finansministeren nævnte, at venstre og konservative er allergiske over for at inddrage sociale hensyn ved omlægninger i indkomstoverførsler. Det skal jeg selvfølgelig ikke tage stilling til, jeg skal kun sige, at da der var en enkelt socialdemokrat, der ville tage sociale hensyn i forbindelse med indkomstoverførslerne, så rejste den socialdemokratiske gruppe sig op og sagde: vi vil ikke have de ordninger ændret. Hr. Camre sagde jo netop, at vi skulle tage sociale hensyn i forbindelse med arbejdsløshedsunderstøttelsen. Det var jo socialministerens ideer, som skulle overføres på arbejdsløshedsunderstøttelsen. Men den socialdemokratiske gruppe rejste sig i det øjeblik, man fra hr. Camres side ønskede at tage sociale hensyn ved om-

[Glensgård]

lægninger i indkomstoverførsler. Er der nogen, der er allergiske i denne sammenhæng, så må det da vist siges at være socialdemokraterne.

Jeg skal endelig komme med et par bemærkninger om finansministerens betragtninger om pensionskassernes investeringer.

Det er lidt besynderligt for os andre at høre, at finansministeren vil tvinge nogle midler over i erhvervslivet, de midler, som i øvrigt skal bruges til at opkøbe finansministerens egne obligationer med. Finansministeren ryster på hovedet. Så vil jeg godt spørge finansministeren: er det ikke korrekt, at de statsobligationer, finansministeren sender på markedet, skal opkøbes, og at det kun er de samme penge, der kan opkøbe dem? Pengene kan ikke bruges to gange. Hvis det er således, at de penge bliver overført til erhvervslivet, som skulle have været brugt til at opkøbe statsobligationer for, så bliver de ikke købt. Er det således, at finansministeren nu lukker op for udenlandske opkøb af statsobligationer, så er det klart, at der stadig væk vil være penge til rådighed.

Jeg vil godt sige til finansministeren, at vi da er hundrede procent enige med finansministeren i, at det er nødvendigt at få kapital til dansk erhvervsliv. Derfor er vi også nødt til at gå den vej, at vi tvinger folk til at anbringe deres kapital de steder, hvor der er et overskud. Vi skal tvinge kapitalen til at vandre over i erhvervslivet, for det er dér, overskuddet skal skabes. Det kan vi gøre meget nemt ved at lade være med at udbyde statsobligationer. Så har kapitalen kun én mulighed for at vandre, og det er over i erhvervslivet, og det er det eneste sted, der kan komme en rimelig forrentning ud af det.

Jeg skal til slut sige til finansministeren, at jeg synes, han har det alt, alt, alt for let. Han stiller sig ganske vist op engang imellem og siger: ja men der er lidt krusninger imellem forligspartierne og regeringen, men når det kommer til stykket, er der ingen forskel. Der er jo ikke større forskel mellem forligspartierne og finansministeren, end der er mellem hr. Kaj Poulsen og hr. Camre.

Arne Melchior (CD):

Fra mig kun en kort replik om stemningen og valggrumlerierne. Jeg siger med flid ikke

»valgtrusler«, for jeg betragter det ikke som trusler.

Finansministeren henviste til, hvad der er hans pligt og ret, og det har jeg aldeles ikke bestridt, jeg er tværtimod meget enig. Han henviste også til situationen i december 1979. Således foranlediget må jeg gøre opmærksom på, at dengang havde vi et meget splittet folketing og ingen forlig mellem partier. Det må derfor være en total anden situation, end når man for 15 måneder fremover har et forlig og i øvrigt et samarbejde, som har bevist en bæredygtighed af ret betydelig karat. Derfor føler jeg ikke, at de to situationer kan sammenlignes, uden at vi i hvert fald må få en fornemmelse af, at man altså føler en lignende usikkerhed, som man gjorde i december 1979. Jeg føler, den var berettiget og nødvendig og rimelig dengang. Jeg havde forventet, at den ikke var nødvendig og rimelig nu, fordi der netop er dette forlig, som hr. Camre også henviste mig til, da han talte om samtidigheden, således som jeg havde udlagt den her.

Jo, jeg kender udmærket det forlig, og jeg skal ikke træde emnet fladt, men henvise hr. Camre til at læse, hvad der står – jeg kan ikke undlade at sige: hvor lidt der står om indeksobligationer i det forlig. Der står faktisk udelukkende, at forligspartierne i efteråret forpligter sig til at drøfte nye finansieringsformer for byggeriet. En af disse skal være indeksobligationer. Det står vi fuldt og helt ved. Vi vil gerne gøre det grundigt, helst dygtigt. Vi vil gerne have oplyst de mange sammenhænge, som denne nye institution vil have med hele pensionsområdet. Det drejer sig om tjenestemandspensioner og de mange former for private pensioner. Det drejer sig såmænd også om efterløn og socialindkomstvirksomheder og mange, mange andre ting. Det drejer sig om, på hvilken måde indførelse af indeksobligationer vil påvirke salget af andre. Der er så mange, mange ting i det, at vi ikke ønsker her at gøre det lastværk, som vil komme af hastværk.

Vi er altså helt enige med hr. Camre i, at det, vi har forpligtet os til, søger vi at leve op til, men vi må protestere imod, at man gør lige denne sags løsning her og nu – statsministeren har vist selv brugt dette klassiske udtryk – til hele løftestangen for alt det gode, der skal ske i Danmark. Vi skal bære os fornuftigt ad, og vi skal holde os til forliget.

[Arne Melchior]

Hvis det er i den ånd, så bliver det nogle spændende og gode måneder, men det må også helt klart fremgå, at det er i den ånd.

Flygaard (DR):

Jeg skal her i anden omgang kun gøre nogle forholdsvis få og korte bemærkninger.

For det første vil jeg gerne sige, at også retsforbundet deler den opfattelse, at man skal søge gennemført en lovgivning, der i relation til erhvervslivet skaber den største grad af smidighed, men der må alligevel være nogle spilleregler, man må overholde. En af de regler, man efter retsforbundets opfattelse bør overholde, er, at der i disse ordninger ikke bør være indbygget et tilskudselement, men det er da muligt, at man skal se på en smidiggørelse af afskrivningsreglerne.

Jeg vil for det andet gerne gøre en enkelt bemærkning om indekseringsproblemerne, de har jo også været en lille smule inde i debatten, og pege på to forhold.

Jeg ved ikke, om der er den fornødne interesse for en sådan indeksering, det kan kun fremtiden give svar på, men jeg mener nok, at det er helt afgørende og nødvendigt, at en sådan ordning kommer til at hvile på et frivilligt grundlag.

Jeg bliver nok også nødt til at sige, at staten eller det offentlige ikke bør indlade sig på at garantere noget, at påtage sig økonomiske forpligtelser, som den på et senere tidspunkt må stoppe for; her har vi indekskontrakterne som et udmærket eksempel.

Jeg vil også gerne i relation til pensionskasser – det skal være det tredje spørgsmål – sige, at man ikke skal anvende tvang over for pensionskasser eller forsikringsselskaber eller for den sags skyld noget som helst andet område, for det vil medføre en erhvervs-mæssig forvriddning, som i sidste instans vil være til skade for os alle.

Jeg vil gerne sige til finansministeren i anledning af de bemærkninger, han kom med til mig, at jeg ikke rigtig kan tro, at det kan være finansministerens inderste mening, men jeg måtte faktisk forstå hans bemærkninger således, at han ikke ønskede et merprovenu i forbindelse med gennemførelsen af en renteskatteordning, hvor man eventuelt kunne få fat i nogle sorte penge. Det har finansministeren måske en kommentar til.

Dernæst vil jeg gerne sige, at det overrasker mig med den betydelige offentlige debat, der har været omkring besparelser på det sociale område set i relation til spørgsmålet om anvendelse af socialindkomstbegrebet. Det forekommer mig helt ufatteligt, at finansministeren er, ja, man kan næsten sige så totalt afvisende på det pågældende område, som finansministeren faktisk er. Det vil jeg gerne beklage ud fra det synspunkt, at her har vi igen et område, hvor man i større eller mindre omfang kommer til at gennemføre en såkaldt undergrundsdebat, fordi der er en del af befolkningen og en del af de politiske partier, der ikke vil være med til at tage denne debat, skal vi sige i mere åbent lys.

For at dele sol og vind lige vil jeg gerne sige, at vi formentlig for samtlige partiers vedkommende kan finde eksempler på forskellige områder, hvor man har hellige køer, man er meget utilbøjelig til at ville røre ved, selv om man udmærket er klar over, at der måske på flere områder burde finde en nyorientering sted.

Jeg er ikke spor uenig med finansministeren i, at det må være et meget væsentligt element, at man får en konkurrenceforbedrende situation herhjemme, men jeg har lidt svært ved at forestille mig, at finansministeren virkelig tror, at man alene ad den vej er i stand til at få tilvejebragt balance. Hans bemærkninger kunne næsten tydes i den retning, forekom det mig.

Jeg vil også gerne gøre en enkelt bemærkning om uddannelsessystemet. Jeg synes sådan set ikke, at det på nuværende tidspunkt bidrager med noget positivt, at man fortsætter diskussionen omkring EFG kontra mesterlæren. Det, der forkommer mig at være et langt mere centralt problem, er, at man får skabt en uddannelse, der i højere grad giver mulighed for erhvervsskift i det samfund, vi er i, og måske bliver der endnu større behov for det i det samfund, vi forhåbentlig er på vej ind i. Derfor er det ikke meget produktivt, det er heller ikke meget befordrende for den uddannelsespolitiske debat, hvis man stadig væk vender tilbage til den gamle problemstilling. Jeg kan for så vidt acceptere begge. Det afgørende må simpelt hen være, at man er i stand til at gennemføre et tilstrækkelig smidigt uddannelsessystem.

[Flygaard]

Som en sidste bemærkning skal jeg sige, at der nok er den forskel på fremskridtspartiet og retsforbundet, at vel er ingen af os nogen ynder af indkomstskatten, men medens retsforbundet mener, at tingene ud fra en samfundsøkonomisk betragtning skal hænge sammen, forekommer det ikke mig umiddelbart, at fremskridtspartiet har den samme opfattelse

Første næstformand (Enggaard):

Finansministeren. Ministeren har også i denne omgang ubegrænset taletid.

Finansministeren (Svend Jakobsen):

Ja, lad mig så gøre en enkelt bemærkning til denne side.

Jeg forstod på hr. Bertel Haarder, at han mente, at jeg talte for længe. Jeg brugte 23 minutter til at svare 7 ordførere i en debat, som jeg forstår først og fremmest er foranlediget af hr. Bertel Haarder. Men jeg skal helt overlade det til hr. Bertel Haarders egen vurdering.

Derimod vil jeg gerne sige til hr. Bertel Haarder, at det såmænd ikke var nødvendigt at stå op og fortælle, at man kan aflæse af rapporter og senest finansredegørelsen, at der vil være gunstige effekter, hvis man gennemfører nogle bestemte principper. Det nævnte jeg allerede i de 23 minutters taletid, jeg brugte før. Det, jeg sagde, var, at der i embedsmandsudtalelser eller skrift vist ikke er noget belæg for, at man ved at opstille en proklamation om at fjerne nogle cirkulærer kan nå nulvækst, og at man dermed har sparet 4,6 mia kr. Det var det, jeg anfægtede, og det var her, jeg håbede, at vi ville se mere konkrete forslag, når det nu kommer til et samarbejde mellem venstre og konservative.

Det fører mig over i, at jeg er nødt til at sige til hr. Glensgård, at jeg ikke kan give en besvarelse på, hvad konsekvensen af V's og K's forslag er. Jeg kender dem ikke, og jeg har ikke turdet basere mig alene på venstres annoncekampagne. Den er i øvrigt holdt i samme helt generelle vendinger som budgetredegørelsen, som blev citeret for et øjeblik siden. Det kan man ikke regne på, så jeg kan ikke give et svar på, hvilket mindre salg der vil være behov for af statsobligationer.

Til hr. Glensgård skal jeg derudover sige, at den udlægning, hr. Glensgård kom med af

oplysningerne om sygeligheden på hospitalerne, ikke kan tages til indtægt for mit vedkommende. Jeg tror, hr. Glensgård sagde, at finansministeren har oversendt et bilag, der viser, at der sker misbrug af sygeordningerne. Det er hr. Glensgårds udlægning, det ønsker jeg at understrege her.

Til hr. Flygaard skal jeg kun sige, at jeg tror ikke, det tjener noget nyttigt formål, at vi giver os til at diskutere renteskatteordning i denne debat. Regeringen har valgt at afvente den rapport og de indstillinger, der måtte komme fra det udvalg, som Thorkil Kristensen er formand for. Jeg tror, en debat om hypotetiske løsninger på problemet kun vil vanskeliggøre muligheden for at finde rigtige løsninger.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling

vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Enggaard):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til finansudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Første næstformand (Enggaard):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Boligudvalget (8/10 81):

Udtræder: Svend Andersen (S)
Nyt medl.: Martha Sonne (S)
Udtræder: J. K. Hansen (S)
Ny stedf.: Carit Enevoldsen (S)

Erhvervsudvalget (8/10 81):

Udtræder: J. K. Hansen (S)
Nyt medl.: Bent Hansen (S)
Udtræder: Svend Andersen (S)
Nyt medl.: Martha Sonne (S)

[Første næstformand]

Forsvarsudvalget (8/10 81):

Udtræder: J. K. Hansen (S)

Nyt medl.: Carit Enevoldsen (S)

Indfødsretsudvalget (8/10 81):

Udtræder: J. K. Hansen (S)

Nyt medl.: Carit Enevoldsen (S)

Kulturudvalget (8/10 81):

Udtræder: J. K. Hansen (S)

Nyt medl.: Carit Enevoldsen (S)

Landbrugs- og fiskeriudvalget (8/10 81):

Udtræder: Svend Andersen (S)

Nyt medl.: Martha Sonne (S)

Markedsudvalget (8/10 81):

Udtræder: Svend Andersen (S)

Nyt medl.: Martha Sonne (S)

Udenrigsudvalget (8/10 81):

Udtræder: J. K. Hansen (S)

Ny stedf.: Bent Hansen (S)

Udvalget til valgs prøvelse (8/10 81):

Udtræder: Svend Andersen (S)

Nyt medl.: Martha Sonne (S)

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 13. oktober 1981 kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Angående folketingets arbejde de følgende dage i den pågældende uge skal jeg henvise til den omdelte ugeplan.

Mødet hævet kl. 11.54